

15 juni 1978

NOTULEN

No. 9

van de openbare vergadering
van de
gemeenteraad van 's-Hertogenbosch
op donderdag 15 juni 1978
te 19.30 uur.

PUNTEN VAN BEHANDELING:

1. Goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van de gemeenteraad van 30 maart 1978 (nr. 4).
2. Ingekomen stukken en mededelingen.
3. Voorstel tot het aangaan van een transactie met De Plein B.V. inzake het voormalig ziekenhuiscomplex aan de Jan Heinsstraat e.o. en het voormalig klooster in de Sint Jorisstraat (Bijlage nr. 130).
4. Voorstel tot het vaststellen van de bestemmingsplannen „De Rietvelden-Oost”, „De Rietvelden-West” en „Het Ertveld” (Bijlage nr. 122).
5. Voorstel tot het opnieuw vaststellen van een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor het gebied behorende tot de kom van Empel (Bijlage nr. 112).
6. Voorstel tot het sluiten van een overeenkomst tot het vestigen van een zakelijk recht met het Waterschap De Dommel ten behoeve van de transportleiding Heusden-'s-Hertogenbosch (Bijlage nr. 115).
7. Voorstel tot ruiling van grond met D. van Nooyen B.V. te Rotterdam achter de Postelstraat in Uilenburg (Bijlage nr. 113).
8. Voorstel tot het aangaan van een huurovereenkomst met de Staat der Nederlanden m.b.t. het onroerend goed Boschveldweg nrs. 72-73, alhier (Bijlage nr. 128).
9. Voorstel tot wijziging van het eerder genomen aankoopbesluit m.b.t. het complex „De Spuistroom” aan de Molenstraat/Sint Jansstraat van G. J. C. Wenting (Bijlage nr. 131).
10. Voorstel tot aankoop van grond van de fam. Mulders in Maaspoort (Bijlage nr. 114).
11. Voorstel tot aankoop van de panden Parklaan 15 t/m 21 (genaamd het Tilmanshofje) van de heer R. M. Klaver te Rosmalen (Bijlage nr. 132).
12. Voorstel tot wijziging c.q. uitbreiding van de erfpachtovereenkomst met M. Teulings voor de ondergrond van „Boerderij de Pettelaar” (Bijlage nr. 133).
13. Voorstel tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegrotingen voor de dienstjaren 1977 en 1978 (Bijlage nr. 120).
14. Voorstel tot vaststelling van de vergoeding ex artikel 73 der Kleuteronderwijswet, over 1974 en 1975 (Bijlage nr. 125).
15. Voorstel tot het verlenen van medewerking ex artikel 50 der Kleuteronderwijswet, artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 en artikel 183 van het Besluit buitengewoon onderwijs 1967 juncto artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 (Bijlage nr. 129).
16. Voorstel tot het vaststellen van een verordening op de heffing en invordering van schoolgeld voor het volgen van onderwijs aan de Stedelijke Muziekschool in de gemeente 's-Hertogenbosch (Bijlage nr. 118).
17. Voorstel tot uitgifte in erfpacht van percelen grond in het sportveldencomplex „De Meerendonk” aan de voetbalverenigingen D.V.S. Boys, L.V.V. '58 en Beatrix '63 (Bijlage nr. 123).
18. Voorstel tot het aangaan van een rekening-courant-overeenkomst met de Coöperatieve Bouwvereniging „Eigen Bezit” u.a. te 's-Hertogenbosch (Bijlage nr. 124).
19. Afscheid van wethouder A. J. C. Wagemakers.

T e g e n w o o r d i g :

V o o r z i t t e r : A. J. C. Wagemakers, loco-burgemeester.

W e t h o u d e r s : mr. G. D. H. Verkuijlen, J. W. A. van Beers, A. H. A. Lensen en W. H. M. van Rooij.

L e d e n : J. M. van Engelen, F. H. J. M. van den Eerenbeemt, ir. J. L. van Oost, mevr. E. Hoes-de Winter, J. V. Wijnker, ir. O. van Roggen, J. J. C. M. van Beek, D. J. Kaasjager, H. M. van Uden, H. H. Wijnhoven, J. W. E. Peijnenburg, P. M. van de Vorst, L. T. Pigmans, mevr. M. C. Ploegmakers-Aarts, mevr. M. C. J. Thuijs, J. G. Ras, A. H. Kagie, mevr. J. F. M. Einmahl-van der Beek, M. J. Tunders, M. T. de Jager, P. H. Maring, J. E. J. M. Kleijne, L. A. M. Neefs, G. A. Moerings, Th. G. Beekmans, drs. H. J. Gompén, W. L. M. Kruse, J. J. N. C. de Ligt, G. M. Sluijter en W. M. van Heumen.

S e c r e t a r i s : R. M. van Hezewijk, gemeentesecretaris.

A f w e z i g : P. H. A. M. Masselink en ir. A. L. Becker.

De v o o r z i t t e r opent de vergadering met gebed en spreekt daarna als volgt:

Dames en heren. Op uw tafels vindt u een folder met het gemeentewapen van 's-Hertogenbosch, een brief inzake de portefeuilleverdeling voor de komende weken, een jaaroverzicht dat voortreffelijk door de Stichting Evenementencommissie is opgesteld, enkele wijzigingsbesluiten, onder andere met betrekking tot agendapunt 3 en agendapunt 8, een envelop met stukken voor de vergadering van 28, 29 en 30 juni a.s. alsmede een brief van de stuurgroep alleenstaanden en tweepersoonshuishoudens inzake de transactie met De Plein B.V.

De heren Masselink en Becker zijn afwezig en ik stel mij voor de agenda zonder pauze af te werken.

Vervolgens wil ik u nog de samenstelling van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven van de nieuw benoemde leden van de gemeenteraad bekend maken. Teneinde de raadsvergaderingen aan het eind van deze maand zo vlot mogelijk te laten verlopen ligt het in de bedoeling om op dinsdag 27 juni 1978 te 17.00 uur de geloofsbrieven van de nieuw benoemde leden van de gemeenteraad te onderzoeken. Na overleg met de verschillende fractievoorzitters benoem ik tot leden van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven de heren Becker, Beekmans, Van Engelen, Gompén, De Jager, Maring en Van de Vorst. Aan de commissie zal als ambtelijk deskundige worden toegevoegd de heer Bertens, chef van de afdeling burgerlijke stand, bevolking, verkiezingen en militaire zaken van de gemeentesecretarie. U zult van een en ander nog een bevestiging krijgen.

1. Goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van de gemeenteraad van 30 maart 1978 (nr. 4).

Worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming ongewijzigd vastgesteld.

2. Ingekomen stukken en mededelingen:

1. Stukken betrekking hebbende op de bestuursbevoegdheid van de raad:

1. Brief d.d. 17 mei 1978 van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen inhoudende beschikking ex artikel 101 ter der Lager-onderwijswet 1920 voor de school voor gewoon lager onderwijs Zandveldstraat 1-3 over het jaar 1976.

Burgemeester en wethouders stellen voor tegen deze beschikking niet in beroep te gaan.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

2. Brief van het bestuur van de Godshuizen waarbij ter goedkeuring wordt gezonden de rekening van het Rooms Armenweeshuis over 1976.

Burgemeester en wethouders stellen voor deze rekening overeenkomstig het advies van de Commissie Godshuizen goed te keuren.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

3. Brief d.d. 10 juni 1978 van de heer A. J. C. Wagemakers waarin hij ontslag vraagt als ambtenaar van de burgerlijke stand met ingang van 16 juni 1978.

Burgemeester en wethouders stellen voor het gevraagde ontslag eervol te verlenen onder dankzegging voor de bewezen diensten.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

**II. Stukken betrekking hebbende op de bestuursbevoegdheid van burgemeester en wethouders. Ter afdoe-
ning in handen van burgemeester en wethouders, die het advies inwinnen van de navolgende commissies:**

1. Brieven van de „Volkstuinvereniging Noord” d.d. 6 en 9 mei 1978 inzake het toewijzen van een perceel grond ten behoeve van het volkstuinwezen.
Commissies voor Openbare Werken en voor de Lichamelijke Opvoeding, Sport en Recreatie.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burge-
meester en wethouders besloten.
2. Brief d.d. 18 mei 1978 van de Welzijnspartij 's-Hertogenbosch waarin verzocht wordt voorzieningen te
treffen ten behoeve van het zwemmen in de Engelermeer en de Ploossche Plas.
Commissie voor de Lichamelijke Opvoeding, Sport en Recreatie.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burge-
meester en wethouders besloten.
3. Brief d.d. 22 mei 1978 van de Werkgroep Deuteren inzake de bouw van een wijkvoorziening en de zorg voor
de wijk Deuteren.
Commissie voor Maatschappelijk Welzijn, Sociale Zorg en Volksgezondheid.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burge-
meester en wethouders besloten.
4. Brief d.d. 24 mei 1978 van de Werkgroep Wijkraad Muntel-Vliert i.o. inzake het verkeersvrij maken en
promenade inrichten van de Aartshertogenlaan, in aansluiting op het initiatiefvoorstel van de raadsgroe-
pering Knillis.
Commissies voor Verkeer en Personenvervoer en voor Ruimtelijke Ordening (in de vergadering
van 18 mei j.l. is besloten het initiatiefvoorstel van de raadsgroepering Knillis voor nader onder-
zoek in handen te stellen van deze beide commissies).
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burge-
meester en wethouders besloten.
5. Brief d.d. 25 mei 1978 van de heer H. A. Mulders, Rosmalen, inzake de verkoop van het pand Herven 10
aan de heer Van Hirtum.
Commissie voor Openbare Werken.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burge-
meester en wethouders besloten.
6. Brief d.d. 29 mei 1978 van J. van der Heijden Wijnimport B.V. te Breda, inzake het vergunningsrecht krach-
tens de Drank- en Horecawet.
Commissie voor Financiën.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burge-
meester en wethouders besloten.
7. Brief d.d. 2 juni 1978 van automobielbedrijven J. Putters B.V. inzake de problematiek van het parkeren
van auto's aan de Havensingel voor de uitoefening van het bedrijf.
Commissie voor Openbare Werken.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burge-
meester en wethouders besloten.
8. Brief d.d. 6 juni 1978 van de voorzitter van de afd. Rechtspraak van de Raad van State, waarbij hij toe-
zendt een beroepschrift van H. A. Mulders op grond van de Wet administratieve rechtspraak overheids-
beschikkingen (AROB) met betrekking tot de kwestie Van Hirtum, Herven 10.
Commissie voor Openbare Werken.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burge-
meester en wethouders besloten.

**III. Stukken welke burgemeester en wethouders voorstellen voor kennisgeving aan te nemen en te bespreken
in de navolgende commissies:**

1. Brief, ingekomen op 26 mei 1978, van de Begeleidingscommissie Raadsman, waarbij wordt toegezonden
het derde verslag van het „Buro Raadsman”, betrekking hebbende op 1979.
Commissie voor Maatschappelijk Welzijn, Sociale Zorg en Volksgezondheid.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

2. Afschrift d.d. 22 mei 1978 van: opbouwwerker Noord, regio Noord, Oost en centrum, het Stedelijk Bureau en van de consulent Stadsvernieuwing aan de wethouders van Volkshuisvesting en van Maatschappelijk Welzijn, alsmede aan de beide commissies, inhoudende steun aan het subsidieverzoek van het Stedelijk Sentrum.

Commissie voor Volkshuisvesting en voor Maatschappelijk Welzijn, Sociale Zorg en Volksgezondheid.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

3. Afschrift van brief d.d. 6 juni 1978 van de Evenementencommissie aan burgemeester en wethouders inzake de financiële situatie.

Commissie voor Algemene Zaken en Openbare Orde.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

IV. **Stukken welke burgemeester en wethouders voorstellen voor kennisgeving aan te nemen:**

1. Besluiten van gedeputeerde staten van Noord-Brabant tot goedkeuring van de raadsbesluiten resp. besluiten van burgemeester en wethouders tot:

- vaststelling van een aantal begrotingswijzigingen;
- verkoop van grond in het bedrijfsterrein De Vutter aan Grobouma BV;
- verkoop van grond aan de Hervensebaan aan Didden Distributie Maatschappij B.V., alhier;
- verkoop van grond aan de Speldenmakerstraat aan Versteegen en Van der Put B.V., Graafsebaan 5 te Rosmalen;
- verkoop van grond nabij de Oude Vlijmenseweg/hoek Buys Ballotweg aan de heer A. G. Kivits;
- verkoop van grond in het bedrijfsterrein De Vutter aan de heer A. Dekkers;
- verkoop aan Swan-import B.V. van grond in het bedrijfsterrein De Vutter;
- verkoop van percelen grond aan het Jochemmekampke aan de heer C. van Wegen en aan de heer J. Rooyackers;
- verkoop van grond aan de Baken aan de heer W. J. van Asperen;
- verkoop van grond in het bedrijfsterrein De Vutter aan A. Müller B.V.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

2. Brieven van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant d.d. 10 mei 1978 inhoudende bericht van ontvangst van:
  - a. Lozingsverordening riolering.
  - b. Verordening op de verblijfsgebouwen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

3. Brieven d.d. 19, 23, 25, 26 en 31 mei 1978 van „Brood en rozen” en 15 andere ondertekenaars inzake ondersteuning van de eis van de werkgroep Kastanjestraat e.o. om betaalbare nieuwbouwhuurwoningen.

(Na de interpellatie in de raadsvergadering van 18 mei j.l. stellen wij u voor deze stukken thans voor kennisgeving aan te nemen en te betrekken bij de verdere ontwikkeling).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

4. Brief d.d. 3 april 1978 van de Minister van Binnenlandse Zaken waarbij wordt toegezonden het Koninklijk Besluit van 8 maart 1978, nr. 54, tot goedkeuring van het nieuwe wapen van de gemeente 's-Hertogenbosch.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

5. Brief d.d. 31 mei 1978 van de Algemene Vereniging voor Democratie inzake de haar inziens bedenkelijke ontwikkelingen op het vlak van het gemeentelijk bestuur met betrekking tot de democratie.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

6. Brief d.d. 2 juni 1978 van de Raad van State, waarbij ter kennisneming wordt toegezonden een nadere memorie van het Kerkbestuur Parochie Binnenstad inzake het voorbereidingsbesluit Tolbrug.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.
7. Nota Randvoorwaarden en richtlijnen Maaspoort.
Conform het advies van de Commissie voor Ruimtelijke Ordening wordt voorgesteld deze nota voor kennisgeving aan te nemen.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.
8. Proces-verbaal van de zitting van het centraal stembureau tot het vaststellen van de uitslag van de op woensdag 31 mei 1978 gehouden verkiezingen van de leden van de gemeenteraad.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.
9. Brief d.d. 7 juni 1978 van de City-Federatie 's-Hertogenbosch inzake de organisatie-structuur van de winkeliersverenigingen in de Bossche binnenstad.
Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.
10. Brief d.d. 10 juni 1978 van wethouder A. J. C. Wagemakers, waarin hij ontslag vraagt als raadslid en wethouder m.i.v. 16 juni 1978.
De heer wethouder **V e r k u i j l e n** : Mijnheer de voorzitter. Ik neem aan dat u mij bij agendapunt 19 gelegenheid zult geven op dit laatste ingekomen stuk terug te komen.
De **v o o r z i t t e r** : Zonder ijdel te zijn zal ik u dat toestaan.
Zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

3. Voorstel tot het aangaan van een transactie met De Plein B.V. inzake het voormalig ziekenhuiscomplex aan de Jan Heinsstraat e.o. en het voormalig klooster in de Sint Jorisstraat (Bijlage nr. 130).

De heer **P e i j n e n b u r g** : Mijnheer de voorzitter. Het onderhavige voorstel is bijzonder belangrijk omdat het misschien het einde van een slepende kwestie zal betekenen. De projecten waar het om gaat en die aangekocht worden zijn in het bezit van een belegger, een bouwmaatschappij. Wij komen daardoor in een situatie terecht die al eerder aan de orde is geweest, een situatie waarin wij moeten onderhandelen met het particulier initiatief dat in het betreffende gebied van een dergelijke grootte is dat je het eerder een stuk particuliere overheersing zou kunnen noemen. Bestemmingsplannen zijn er nog niet en dat betekent dat op basis van de genoemde onderhandelingen een stuk binnenstad zal moeten worden ingevuld. Het voorstel zal ongetwijfeld in een versnelling zijn geraakt naar aanleiding van de ontwikkelingen van de laatste tijd, met name de acties rond de huisvesting van alleenstaanden en tweepersoons huishoudens. Ik ga even terug naar de raadsvergadering waarin die acties aan de orde zijn geweest en waar wij te horen kregen dat ten aanzien van het bestemmingsplan nog vooroverleg zou worden gevoerd.

Het is duidelijk dat hierbij aspecten naar voren komen die erg belangrijk zijn en waar ik het volkomen mee eens ben, met name wat betreft de huisvesting in die gebouwen, waar zij permanent genoemd kan worden. Wij hebben daar geen moeite mee. Wél hebben wij moeite met het totale voorstel, want het gaat niet alleen om een transactie „sec” met daarna nog de mogelijkheid om zelf het nodige in te vullen. Het is een voorstel waar zoveel dingen aan vast zitten en waarin zoveel zaken worden meegenomen, dat het ons van het hart moet dat wij daar bijzonder veel moeite mee hebben. Wij moeten principe-uitspraken doen over de huisvesting van gemeentewerken in de voormalige verpleegstersflat, over de uitbreiding van het politiebureau en over het voorontwerp van het bestemmingsplan. Wij zitten straks met woningen in de premie- en de vrije sector en nu moet u niet aankomen met de opmerking dat u dit de vorige keer hebt gezegd, want ik blijf wijzen op onze uitvoerige inbreng op dit punt bij de laatste begrotingsdebatten, waarbij wij het met name gehad hebben over - doelend op sociale woningbouw - gelijke rechten in de binnenstad.

Als ik de verschillende aspecten zo eens naloop denk ik dat met name de kwestie van gemeentewerken ook een versnelling in die zin is geweest, dat de onderhandelingen „gepushed” zijn, dat er een bepaald bedrag uit is gerold

en dat men op basis van de adviezen die men van de dienst kreeg maar akkoord is gegaan. De kwestie van gemeentewerken staat natuurlijk centraal wanneer wij praten over de huisvesting van alleenstaanden en tweepersoonshuishoudens. Wij hebben in het verleden al eens een andere situatie meegemaakt waarbij het ook ging om huisvesting van een gemeentelijke sector. Wij kunnen ons allemaal nog wel de stampij om het administratiekantoor herinneren. De raad vond toen dat het allemaal veel te snel ging, dat men te weinig inbreng kreeg en dat het niet overzichtelijk genoeg was. De procedure moest toen blijkbaar snel worden afgewikkeld, maar daarna hebben wij bij de behandeling van meerjarige investeringsplannen gevraagd om het, als gemeentewerken aan de orde zou zijn, in ieder geval toch wat nauwkeuriger te doen. Nauwkeuriger in die zin dat er vrij vroeg overleg mogelijk zou zijn, dat er meegepraat kon worden over de aspecten en over de redenen waarom gemeentewerken in de binnenstad zou moeten blijven zitten. Dat is in een later stadium ook toegezegd middels een nota, maar wat zien wij in de laatste maanden? Op basis van een paar regels, onder andere wat betreft het contact met andere diensten in de stad, de publiekfunctie enz. moeten wij besluiten gemeentewerken ter plaatse in te voeren. Dan vragen wij ons af wat in een discussie, waarin naar dit soort dingen wordt gevraagd, een uitleg van het college voor zin heeft. Er wordt wel eens gezegd dat wij erg wantrouwig zijn, maar als wij op bepaalde gedane toezeggingen vertrouwen, blijkt even later dat wij dat beter niet hadden kunnen doen omdat de zaak toch behoorlijk wordt „geflest”.

Bij de behandeling van het meerjaren-investeringsplan 1976-1980 heb ik op basis van notulen van de medezeggenschapscommissie van gemeentewerken gevraagd hoe het met de nieuwbouw voor gemeentewerken zat. In die notulen las ik namelijk dat de directeur van gemeentewerken had gezegd dat er nog dit jaar - dat was dan 1975 - een opdracht aan een architect zou worden gegeven voor het maken van een nieuwbouwplan. Dat was blijkbaar niet zo'n aardige opmerking, want sinds die tijd is de toezending van de notulen van de medezeggenschapscommissie aan mijn adres gestaakt. Het kan een vergissing zijn of het typeert de openhartige mentaliteit van de „top” van gemeentewerken. Het antwoord dat u, voorzitter, ons toen gaf - en waar wij erg blij mee waren - was bijzonder interessant, want u vertelde ons dat op het Loeffplein momenteel 225 mensen werkten en dat waren juist degenen die toen hun gloednieuwe kantoor buiten de binnenstad konden betrekken, aangezien de betreffende afdelingen niet erg city-gebonden zijn. Zo staat het in de notulen. Bij de plaatsbepaling dacht men in eerste instantie aan Noord. Let wel: niet city-gebonden, maar kijk nu eens naar uw voorstel. Als aanvulling op de mededeling die de directeur van gemeentewerken in die commissievergadering had gedaan werd nog gezegd dat de plaats nog niet exact bekend was, maar dat men in ieder geval van opvatting was dat het kantoor buiten de binnenstad zou moeten komen. Bij de behandeling van het meerjareninvesteringsplan 1976-1981 werd dan ook expliciet gezegd dat men dacht aan een plaats tegenover het Carolus-ziekenhuis en als dat onmogelijk zou zijn aan een plaats in het Zand. Bij de behandeling van het investeringsplan 1978-1982 komen wij daar nog eens op terug, want wij misten in de toelichting die jaar op jaar hetzelfde was nu juist de in deze raad gedane toezeggingen met betrekking tot de vorige behandeling. Toen bleek die vraag toch wel terecht te worden gesteld, want ineens werd zonder meer het vorige standpunt vergeten. Binnen een jaar was de city-gebondenheid weg, evenals in het huidige voorstel, want men vond Noord toch eigenlijk te ver van het stadhuis en de publiekfunctie speelde ook een rol. Klarheid over de exacte plaats kon niet gegeven worden. Dat was nu juist wat wij bedoelden in vergelijking met de kwestie van het administratiekantoor: er was toegezegd dat de raad een nota zou krijgen waarin de verschillende situaties en mogelijkheden zouden worden voorgelegd en dat is niet gebeurd. Nogmaals, dat is een tegenstrijdigheid op basis van informatie. Eerst wordt er van uitgegaan dat het niet in de binnenstad hoeft te zijn en dat het niet zo publiekgebonden is, maar dan wordt - boem! - een jaar later vanuit dezelfde advieskanalen gezegd dat dit wél zo is. Weet men bij de „top” van gemeentewerken zo weinig over de eigen dienst dat men daar achteraf pas achter komt, of kiest men voor de gemakkelijke weg? Ik vind dit nog steeds bijzonder afkeurenswaardig en ik voel mij, gezien de verwijten die mij destijds bij de kwestie van het gemeenschappelijk administratiekantoor hebben bereikt, ontzettend genomen. Ik word een beetje kriegelig en krijg ook wat kippevel als ik verder zie dat een dienst, die erg veel belang heeft en partij is bij de kwestie van de voormalige verpleegstersflat, mede adviseert en het college tot de conclusie brengt dat een volledige huisvestingsfunctie in permanente zin niet mogelijk is. Dat maakt ons erg wantrouwig en wij hebben daar dan ook bijzonder veel moeite mee. Wij zullen kijken hoe de besprekingen zich verder ontwikkelen om vervolgens de raad om een uitspraak hieromtrent te vragen.

Het invullen van de woningbouw, van de premie- en de vrije sector, moet natuurlijk in een breder kader worden gezien. Wij hebben een geweldige woningnood, wij zitten met allerlei problemen en één van die problemen is de doorstroming. Bij dit soort situaties hoor je wel eens zeggen: nou ja, we moeten het maar doen want het zal de doorstroming wel bevorderen. Dat is natuurlijk maar zeer de vraag, want wij geven het uit handen. Er is wel een

bepaalde clausule opgenomen dat wij voorwaarden kunnen stellen, maar dan hadden die voorwaarden hier vanavond op tafel moeten liggen. Dan hadden wij inzicht in de huur- en koopprijzen moeten hebben, in de vraag wie er wel en niet zouden kunnen wonen en of er wel een redelijke kans is om een stuk doorstroming, het vrijmaken van goedkope woningen te bevorderen. Ook daarover heeft onze fractie grote twijfels. Wij vinden het erg jammer dat die dingen allemaal aan elkaar gekoppeld worden. Ook wat het andere kantoor van de politie betreft kunnen wij niet zomaar eventjes zeggen dat het dan maar moet worden vastgelegd, want er ligt nog altijd een toezegging - gedaan in de commissie algemene zaken aan de heer Becker - dat, alvorens besloten zou worden tot uitbreiding van het politiebureau ter plaatse, de kwestie eerst nog binnen de commissie algemene zaken uitdrukkelijk in discussie zou komen. Welnu, als wij dit allemaal besluiten kunnen wij dat natuurlijk ook wel vergeten, want dan ligt er een principebesluit.

Hetzelfde geldt voor het voorontwerp van het bestemmingsplan. Natuurlijk zijn wijzigingen mogelijk ingevolge de inspraak, maar die inspraak moet vanaf het allereerste moment plaatsvinden. Wij vragen ons af in hoeverre die wijzigingen inderdaad mogelijk zijn, want als er iets ingrijpend gewijzigd zou moeten worden als gevolg van de inspraak, dan heeft dat natuurlijk vérgaande consequenties in de onderhandelings sfeer waar men dan toch weer in terecht komt.

De tendens van de slepende kwestie en het blij zijn dat het eindelijk eens afgerond is, zijn aspecten die duidelijk een rol hebben gespeeld. Ik denk dat de claim van gemeentewerken erg stimulerend heeft gewerkt, maar aan de andere kant denken wij dat het - ondanks dat verschillende goede dingen dan nog een tijd zouden moeten wachten - beter zou zijn deze zaak nog een tijdje aan te houden. Gezien vorige aanbiedingen zou het best kunnen zijn dat het nog aanmerkelijk goedkoper wordt, waardoor met name de permanente huisvesting in de voormalige verpleegstersflat tot de reële mogelijkheden zou gaan behoren.

Op allerlei aspecten waarover wij informatie hebben gekregen in relatie tot het bestemmingsplan - ik denk aan rooilijnen, bouwhoogte, verdeling e.d. - gaan wij niet in, want voor ons is dat nog niet aan de orde. Het invullen van een stuk binnenstad, het aansluiten op alles wat gezegd is in de tijd dat wij praten over het binnenstadsrapport, het betrekken van de burgerij daarbij, dit alles is zó belangrijk dat wij nu niet even, zonder meer, bepaalde basiselementen kunnen gaan vastleggen. Daar is tijd voor nodig, dat moet je goed kunnen beoordelen en het moet er niet ineens doorgeduwd worden.

Het onderhavige voorstel, waarbij ontkoppeling niet mogelijk is omdat alles in elkaar vloeit, kunnen wij niet ondersteunen, hoe zeer wij ook hechten aan de huisvestingssituaties, waar wij jaren voor gepleit hebben en die hier worden ingevuld. Als blijkt dat de raad dit toch wil laten doorgaan, zullen wij in ieder geval over het aspect van gemeentewerken een uitspraak van deze raad vragen.

De heer **V a n d e n E e r e n b e e m t**: Mijnheer de voorzitter. Zeven weken geleden spraken wij naar aanleiding van de verklaringen van het college over de kraakacties over ditzelfde onderwerp. Dit voorstel is een nadere concretisering en uitwerking van de toen gemaakte afspraken. Allereerst kijken wij naar de oorzaak waardoor de onderhandelingen met De Plein B.V. in een stroomversnelling zijn geraakt: de signalen waarmee de huisvestingsnood van alleenstaanden en tweepersoons huishoudens onder de aandacht werd gebracht. Wij kunnen constateren dat daar op korte termijn provisorisch iets aan wordt gedaan en dat op langere termijn zowel in huize Sint Jan Baptist als in het Carolusklooster permanente mogelijkheden voor de genoemde categorieën worden gecreëerd. Voorts biedt dit plan betere huisvestingsmogelijkheden voor twee gemeentelijke diensten: de politie en gemeentewerken, waarvan wij met u vinden dat beide in de binnenstad gevestigd moeten blijven. Bovendien krijgt deze lob van de binnenstad een niet onbelangrijke woonfunctie voor meerpersoons huishoudens. Als wij daar dan nog bijtellen de nieuwe woonbestemming voor St. Jan Baptist, zijn dat zeker positieve punten in dit voorstel.

Vanzelfsprekend zouden er bij een blanco startsituatie andere alternatieven mogelijk geweest zijn, maar gegeven de feitelijke eigendomsverhoudingen en de daarbij passende onderhandelingsposities, alsmede de mate waarin rekening is gehouden met velerlei, soms tegengestelde belangen zoals wonen en werken, één-, twee- en meerpersoons huishoudens, parkeren, gemeentelijke diensten en buitenlandse werknemers, kunnen wij akkoord gaan met het onderhavige voorstel dat duidelijk een compromis is na langdurige en de laatste weken zeer intensieve onderhandelingen. Hierbij heeft niet alleen de gemeente minnelijk geschikt maar heeft ook de andere partij een bijdrage aan het vergelijk geleverd.

Bij de realisering van dit plan vragen wij uw aandacht voor de volgende punten. In de gevelwanden dient niet alleen variatie in hoogte en parcellering te worden aangebracht, maar ook variatie in vorm, kleur en structuur van de materialen, zonder dat het een bonte lappendeken wordt. Er dient zeker meer afwisseling te komen dan in de

huidige nieuwbouw in de Pastoor De Kroonstraat-Geertruikerkhof het geval is. De behoefte aan parkeerplaatsen van bewoners en bezoekers van kantoren en winkels alsmede van de werkers in dit deel van de binnenstad zal nog nadrukkelijk de aandacht vragen. Het deel van Sint Jan Baptist dat onder Monumentenzorg valt en de zuidoostelijke zijgevel van dit pand dienen in tegeltableau te worden uitgevoerd. Voorts dient er te worden gezorgd voor goede afspraken om tot een tijdige ontruiming van de verpleegstersflat te komen in een totaalpakket van met de krakers te maken regelingen. Tot slot pleit ik ervoor bij alle woningbouw binnen de wallen steeds te streven naar „assorti bouwen”. Daarmee doel ik op woningbouw, zodanig gevarieerd in grootte, prijs en ligging dat er woonmogelijkheden zijn voor alle categorieën inwoners van onze stad, één-, twee- en meerpersoons huishoudens, kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen met minimale, modale, maximale of optimale inkomens.

Mevrouw E i n m a h l - v a n d e r B e e k : Mijnheer de voorzitter. Dit is weer één van die momenten in een raadsperiode dat je als raad in feite buitenspel staat, in ieder geval voor je gevoel, dat je ad hoc-beslissingen moet nemen en dat er in feite achter de feiten wordt aangehold. In de afgelopen dagen heeft ons een geweldige stapel informatie bereikt die zeer onoverzichtelijk bij ons overkwam. Wij hebben een commissievergadering gehad waar in twee rondjes wat vragen konden worden gesteld, maar waarbij naar mijn gevoel veel te weinig informatie op tafel kwam. Als je de stukken bekijkt moet je constateren dat het financieel nog een zeer onoverzichtelijke situatie is, dat er een verdeling naar woonsoort is die ons eigenlijk helemaal niet aanstaat, dat wij moeten overgaan tot onderhandse aanbesteding met alle risico's van dien, dat er een voorlopig bestemmingsplan is gemaakt dat nog niet één keer in de commissie ruimtelijke ordening ter discussie is gesteld en dat wij - althans naar ons gevoel - nagevoel geen greep hebben op het toewijzingsbeleid bij huur en verkoop van de woningen.

Allereerst dan die financiële onzekerheid. Het is in mijn ogen dezelfde situatie als in Maaspoort: alles staat of valt - zeker wat betreft een heel stuk van de berekeningen - met de toekenning van subsidie in Den Haag. Het enige dat men eigenlijk met zekerheid kan voorspellen is de aankoop- en verkoopsom van het complex, waarnaast een zekere intentie wordt uitgesproken dat wij willen kopen en bouwen. De overige cijfers bieden echter nog zoveel onzekerheid dat er nauwelijks iets te voorspellen is.

In het stuk staat dat 70% premiesector en 30% vrije sector gebouwd zal worden. In de commissievergadering kregen wij de informatie dat getracht zal worden zoveel mogelijk in de hoogste premiesector te gaan bouwen. Welnu, dat is en blijft voor ons een geweldig heet hangijzer, omdat men met deze verdeling in onze ogen niet tegemoet komt aan de nood die in onze stad het meest heerst bij de één- en tweepersoons huishoudens en in de woningwetsector. Nu krijgen de één- en tweepersoons huishoudens een tijdelijke opvang in de Carolusflat en wij hebben een definitieve opvang in de beide kloosters. Er is ook gezegd dat in de tussenliggende periode van 1978-1982 voor alternatieve mogelijkheden zal worden gezorgd, maar ik denk dat dat een zeer ambitieus programma is en wij moeten nog zien dat wij dat kunnen realiseren. Wij zijn er daarnaast van overtuigd dat wij dan toch niet uit de problemen zijn. De woningnood in die sector staat een verdeling zoals in staatje A, van 31,3% Woningwet-, 47,3% premie- en 21,4% vrije sector-bouw in de binnenstad gewoon niet toe. Wij vinden dat geen goede verdeling waarmee de woningnood ook niet wordt opgelost. Bovendien zijn wij van mening dat per plan een grote verscheidenheid binnen een wijk moet worden gerealiseerd.

Welke mogelijkheden zouden wij dan nog kunnen benutten? Misschien kunnen wij de Van Dam-regeling uitbreiden, dat wil zeggen een oplossing voor de één- en tweepersoons huishoudens zoeken. Daarnaast zouden wij 20% à 30% Woningwetwoningen kunnen realiseren, met als uitgangspunt een sluitende begroting. Dat wil zeggen dat de grondprijs voor de Woningwetbouw, die vastligt en ook de huurprijs, die eveneens vastligt, een heel grote verhoging voor de overige bouwsoorten teweeg zullen brengen, waardoor de premiesector met hoge premie niet realiseerbaar zal zijn en een hoge grondprijs voor de vrije sector gevraagd zal moeten worden. Dan is er nog een andere manier en die gaat uit van een niet-sluitende begroting. Wij nemen dan als uitgangspunt weer 20% à 30% Woningwetwoningen en wij accepteren daarbij - dat is dan het verschil met de Kastanjestraat - dat zowel de grondprijs als de huurprijs door het rijk wordt vastgelegd, met dien verstande dat wij in ieder geval van mening zijn dat de huurprijs niet boven de huursubsidiegrens mag uitkomen. Daarnaast moeten wij dan natuurlijk proberen de premie- en de vrije sector op een aanvaardbaar niveau te houden. Dat heeft tot gevolg dat er een tekort op de exploitatie ontstaat dat ten laste van het grondbedrijf of van de algemene dienst kan worden gebracht. Deze informatie hebben wij niet in de commissie gekregen. Wij hebben althans niet vernomen hoe groot het tekort zou zijn als wij die beslissing zouden nemen. Eigenlijk vind ik dat wij die gegevens op tafel moeten hebben alvorens wij besluiten dat wij dan maar overgaan tot de premiesector. Wij overwegen in ieder geval indiening van een motie die deze problematiek aanraakt, afhankelijk van het antwoord van het college in eerste instantie.

Dan de overige punten. Onderhandse aanbesteding heeft ons nooit aangestaan. Het is kennelijk een eis van De Plein B.V. geweest en daar moet je je als raad dan maar weer bij neerleggen.

Wat de kwestie van gemeentewerken betreft, delen wij veel van de bezwaren die de heer Peijnenburg naar voren heeft gebracht, zeker wat betreft de nota die toegezegd is en die nu niet ter tafel ligt. Eigenlijk worden wij nu gedwongen om gemeentewerken en de politie in het centrum te houden, terwijl het voor ons zeer de vraag is of dat inderdaad de ideale plaats is. Het is ook de vraag of die diensten inderdaad niet kunnen worden gescheiden door de publiekfunctie in de binnenstad te houden en de andere functie naar elders over te brengen. Wij kunnen er niet goed over oordelen, want de heer Peijnenburg heeft terecht gezegd dat de toegezegde nota er niet ligt. Zij vormt echter wel een onderdeel van het besluit dat wij nu moeten nemen. Wat wij ook besluiten, in ieder geval moeten wij er nu, omdat de flat voor tijdelijke huisvesting blijft gereserveerd, voor zorgen dat gemeentewerken onder dak komt. Wij hopen dan ook dat zeer snel na de zomervakantie een plan ter tafel komt ten aanzien van de tijdelijke huisvesting van gemeentewerken in de komende jaren.

Bij de stukken kregen wij een begroting van de verbouwing van de Carolusflat tot een nieuw kantoor voor gemeentewerken. Ik vind niet dat wij dat er zomaar tussendoor kunnen doen. Hoe een en ander zich in de toekomst ook ontwikkelt, naar mijn mening moeten wij over al die zaken - ook financieel - nog eens uitvoerig in de commissies praten. Ik vind ook dat wij ons op al die punten op dit moment niet zo vast kunnen leggen.

De verkoopvoorwaarden en het toewijzingsbeleid vormen voor ons ook een heet hangijzer. Wij hebben er in de commissie steeds voor gepleit dat wij voor onze eigen inwoners zouden bouwen en dat wij daarbij best een stukje migratie zouden willen toestaan. Wij willen in huurwoningen graag die mensen zien, die behoefte hebben aan die categorie woningen. Het enige dat ons nu nog ter beschikking staat is artikel f waarin staat: „In afwijking van artikel 3 lid 6” - dat overigens niet terug te vinden is in het ontwerp - „kan doorverkoop van de te bouwen c.q. gebouwde woningen alleen geschieden met schriftelijke toestemming van burgemeester en wethouders, die aan die toestemming voorwaarden kunnen verbinden aan voor de gemeente acceptabele kopers”. Hier staan drie punten in die voor ons duister blijven. Wat betekent doorverkoop? Waarom wordt de clause niet uitgebreid ten aanzien van de huurwoningen? Wat betekent „voor de gemeente acceptabele kopers”, waaraan toestemming moet worden gegeven door burgemeester en wethouders?

Nogmaals, wij hebben in de commissie openbare werken naar aanleiding van de bebouwing in Maaspoort dikwijls gesproken over voorwaarden die je moet vastleggen alvorens je overgaat tot uitgifte van je grond. Wij hebben die dingen echter nooit zwart op wit binnen gekregen; wij weten eigenlijk niet eens of die norm voor toekomstige huurders en kopers in Maaspoort inderdaad wordt gehandhaafd. Welke norm gaan burgemeester en wethouders nu hanteren als zij die woningen uitgeven? Ik vind dat wij dat minimaal moeten weten voordat wij met zulke dingen kunnen instemmen. Als de voorwaarden straks bekend zijn kan een en ander ook eigenlijk niet zonder inspraak van de commissie geschieden.

Tot slot het voorlopig bestemmingsplan. Dit is niet besproken in de commissie ruimtelijke ordening en niemand heeft zich erover kunnen buigen. Onze fractie neemt er dan ook afstand van. Als punt 7 inhoudt dat je er in de commissie nog fundamenteel over kunt praten, dat er inderdaad rekening wordt gehouden met alle in de commissie ruimtelijke ordening gemaakte opmerkingen, dan zouden wij daar eventueel mee kunnen instemmen, maar dan wel onder voorbehoud van aanpassing aan reacties van inspraak en wettelijk voorgeschreven planprocedures. Bij die inspraak zou dan heel duidelijk de commissie ruimtelijke ordening moeten worden betrokken.

Concluderend staan er in het stuk heel wat dingen die ons niet aanstaan. Wij vinden het zeer spijtig dat wij als raad weer achter de feiten aanhollen. Hoewel er nu al tien jaar wordt onderhandeld over aankoop van dit complex, komt men toch - waar de oorzaak dan ook moge liggen - op tafel met plannen die een onvoldragen karakter hebben.

De heer G o m p e n : Mijnheer de voorzitter. Veel van hetgeen ik in het kader van volkshuisvesting had willen zeggen is op een of andere wijze reeds door vorige sprekers verwoord. Derhalve nog slechts een enkele opmerking. Zorgelijk lijkt mij de termijn van 1 januari 1982 waarop de verpleegstersflat van het Carolus-ziekenhuis ter beschikking moet komen van gemeentewerken. De wethouder van volkshuisvesting heeft in dat kader gezegd dat er in de tijd, gedurende welke de flat nog ter beschikking is, in de binnenstad 1200 woningen gereed zullen komen waarvan 380 woningwetwoningen op in totaal 22 locaties. Wij hopen dat deze plannen ook werkelijk gerealiseerd zullen kunnen worden, zodat niet op 1 januari 1982 wanneer de Carolusflat ontruimd zal moeten worden plotse-ling grote nieuwe problemen om de hoek komen kijken.

De heer Van den Eerenbeemt sprak van een stroomversnelling en inderdaad is de laatste weken voor een be-

paalde groep „benarden” ten aanzien van huisvesting de oplossing in versneld tempo aangedragen. Op zichzelf is het natuurlijk plezierig wanneer er een oplossing in het verschiet ligt, maar de wijze waarop dit gebeurd is heeft voor ons wel een bijmaak. Het oplossen van huisvestingsproblemen voor een bepaalde categorie mag zeker niet betekenen dat voor de enorm grote groep, die met soortgelijke en minstens zo erge problemen zit, de oplossing wordt vertraagd. Ik hoop dan ook dat de stroomversnelling, waarin dit probleem nu zal worden opgelost, niet tot gevolg zal hebben dat de oplossing van de problemen van anderen langer op zich zal laten wachten.

De heer N e e f s : Mijnheer de voorzitter. Het is u bekend dat ik er niet van houd in herhalingen te vervallen. Door onze fractie is regelmatig verwoord hoe zij over wonen in de binnenstad denkt en ik wil eerst wel eens horen wat uw college te zeggen heeft in antwoord op hetgeen door vorige sprekers is gevraagd c.q. opgemerkt. Ik wil mijn definitieve standpunt laten afhangen van de beantwoording van het college, maar op dit moment ben ik persoonlijk van mening dat het erg moeilijk is nu reeds in principe te besluiten de Carolusflat na 1 januari 1982 te doen inrichten en uitbreiden voor de dienst van gemeentewerken. Met dat punt heb ik op dit moment nog verschrikkelijk veel moeite en ik wil wel eens horen wat u daar uiteindelijk over te zeggen hebt.

De heer K l e i j n e : Mijnheer de voorzitter. Ik heb zeer grote bezwaren tegen dit voorstel. Vele daarvan zijn reeds verwoord, onder andere door mevrouw Einmahl en ook door de heer Peijnenburg. Ik kan daarom erg kort zijn. In de eerste plaats vind ik het een farce, getuigend van een volkomen onrealistische kijk op de problematiek in deze stad, om te denken dat de flat op 1 januari 1982 ontruimd zou kunnen worden omdat dan de huisvestingsnood van alleenstaanden en tweepersoons huishoudens in deze stad zou zijn opgelost.

In de tweede plaats heb ik er groot bezwaar tegen dat de vrijkomende grond niet voor sociale woningbouw wordt bestemd. In de informatie die ter inzage ligt komt plotseling een verhouding op tafel tussen de sociale woningbouw, de vrije sectorbouw en de premiebouw. Daarin wordt gesteld dat 1/3 van het volume in de binnenstad bestemd is voor sociale woningbouw. Vervolgens wordt geconstateerd dat in reeds gerealiseerde en nog te realiseren plannen dat aantal is bereikt. Het merkwaardige daarbij is dat dat aantal voornamelijk wordt bereikt in dát gedeelte van de binnenstad, dat bij andere gelegenheden niet bij de binnenstad wordt gerekend. Ik doel hierbij met name op het gebied tussen Aa en Zuid-Willemsvaart dat vrijwel geheel voor sociale woningbouw wordt bestemd en dat bijvoorbeeld in de nota „parkeren en bereikbaarheid binnenstad”, die wij deze week hebben ontvangen, nauwelijks als een onderdeel van de binnenstad wordt gezien.

Een derde bezwaar tegen het plan is dat ik het er principieel volkomen oneens mee ben dat de eigenaar kan bepalen welke bouwonderneming de werkzaamheden mag gaan uitvoeren. Tot zover mijn voornaamste bezwaren.

Daarnaast zit ik met een ander probleem dat vanavond nog niet aan de orde is geweest en dat betreft het klooster van Sint Jan Baptist in de Sint Jorisstraat. Het grootste gedeelte daarvan is bestemd voor de stichting Welzijn Buitenlandse Werknemers. Op pagina 1 van de voorloper zegt u dat de stichting het nodig heeft ten behoeve van de centralisatie van de activiteiten. Betreft dat activiteiten in het kader van de hulp- en dienstverlening aan de buitenlanders, óf betreft het ook al het sociaal-cultureel werk dat door de stichting wordt gedaan? Als het laatste het geval is heb ik daar ernstige bezwaren tegen, met name wanneer al die „soos-activiteiten” in één gebouw zouden moeten worden ondergebracht.

De v o o r z i t t e r : Een groot deel van de gestelde vragen behoort tot mijn portefeuille en daarom zal ik een begin maken met de beantwoording. Wethouder Verkuijlen zal bereid zijn de nodige punten op zijn terrein nader toe te lichten, terwijl de volkshuisvestingszaken door wethouder Van Rooij zullen worden beantwoord.

Het betreft hier een langdurige geschiedenis waar wij al jaren met niet al teveel succes mee bezig zijn. De laatste ontwikkeling, de genoemde „stroomversnelling”, heeft ons tot het onderhavige voorstel gebracht, hetgeen nog niet hoeft te betekenen dat het een onvoldragen voorstel is. Ik ben het niet met mevrouw Einmahl eens als zij zegt dat de raad buiten spel wordt gezet, dat er achter de feiten aan wordt gehold en dat er te weinig informatie is verstrekt. In de verschillende commissies, waarin ook mevrouw Einmahl zitting heeft, hebben de drie portefeuillehouders getracht wat bij te praten over al hetgeen in de laatste weken is gebeurd. De raad moet hier inderdaad een stap zetten en ik heb afgelopen dinsdagmiddag om half twee dan ook tegen vier commissies, die grotendeels aanwezig waren, opgemerkt dat hier een belangrijk besluit moet worden genomen. Weliswaar blinkt een aantal punten niet uit door duidelijkheid, maar wij menen toch dat u deze stap kunt zetten omdat wij u kunnen toelichten welke grenzen bij een en ander in acht worden genomen.

Over het bestemmingsplan bestaan enige misvattingen. Wij hebben in de afgelopen jaren geprobeerd een bestemmingsplan voor deze aangelegenheid te maken, waarbij wij problemen tegenkwamen met betrekking tot de politie en de fabriek Lambooy. De fabriek hebben wij op den duur aangekocht en hoewel sterkte en taken van de

politiemacht voor de toekomst nog niet exact vastliggen, was het in ieder geval duidelijk dat men in een niet al te best gebouw zat en duidelijk uitbreiding behoefde. Dat is overigens, ook financieel gezien, een rijkszaak die wij zelfs niet eens kunnen voorfinanciëren. Slechts één punt was eigenlijk helemaal duidelijk: er staat een verpleegstersflat waarin het Groot Ziekengasthuis verpleegsters huisvest. Vervolgens zijn er drie vrij nieuwe gebouwen, de kapel, het klooster en de flat, ten aanzien waarvan wij regelmatig de mogelijkheden hebben bekeken. Ook in de onderhandelingen met het rijk over de subsidiemogelijkheden bij kaalslag en over de 80%-regeling om dat allemaal mogelijk te maken, was het voortdurend duidelijk dat wij voor deze drie gebouwen geen geld zouden krijgen en dat afbreken kapitaalvernietiging zou inhouden. Dat was een gegeven waardoor het niet zo gemakkelijk was een plan te maken. Er zijn vele plannen aan de orde geweest, waarbij onder andere ook inspraak kon worden geleverd via een tentoonstelling die wij een aantal jaren geleden hebben georganiseerd. Daarbij werd gesproken over de vraag, hoe groot, hoe fraai of hoe lelijk het plan zou kunnen worden. Daar zijn nogal wat reacties op gekomen, maar wij zijn erin blijven steken omdat de opzet te grootschalig was, omdat er geen financiële hulp van het rijk te verwachten was en omdat men gewoon niet tot elkaar kwam. Er zijn allerlei variaties besproken en de leden van de commissie ruimtelijke ordening zijn ervan op de hoogte dat het overleg, dat door de dienst met verschillende architecten is gevoerd, niet tot geweldige resultaten heeft geleid waardoor er een zogenaamde pat-stelling ontstond.

Nu hebben wij niet meer gedaan dan bij de transactie die wij gaan voeren een schetsmogelijkheid voegen, waarbij nog voorschriften moeten worden opgesteld met betrekking tot hoogte, planning, aantal, straten, parkeren en groen. De fixering van dit plan in het bestemmingsplan „in oprichting” zal nog nader moeten worden uitgewerkt, in overleg met de commissies en rekening houdend met de procedures, met provincie en PPD. Uiteraard zullen de resultaten van een en ander u bereiken en uw goedkeuring behoeven. Er bestaat ook een mogelijkheid tot het voeren van bezwarenprocedures e.d. Wij stellen u nu dus slechts voor wat wij verantwoord achten en wat noodzakelijk is om enig inzicht te hebben in hetgeen u gaat aankopen.

De uitbreiding van het politiebureau is een gemakkelijker kwestie dan het realiseren van de huisvesting van gemeentewerken in een flat. De heer Peijnenburg heeft gezegd wat hem daar allemaal van bekend is en ook wat hij in de notulen heeft nageslagen. Het zal iedereen, die wel eens op het politiebureau komt, duidelijk zijn dat de behuizing daar krap is en dat uitbreiding te zijner tijd noodzakelijk zal zijn. Er is een mogelijkheid om de politie in één van de vleugels wat ruimte te geven, om te zijner tijd eventueel de onderkeldering te gaan gebruiken. Het is uitgesloten dat wij geld zullen krijgen om een nieuw politiebureau te bouwen. Het huidige gebouw staat er nog geen 20 jaar en er zal weinig twijfel over bestaan dat het politiebureau in de binnenstad dient te blijven.

U kent de geschiedenis van de huisvesting van gemeentewerken. Men is uit zeer slechte gebouwen in Achter het Wild Varken weggegaan en men heeft ongeveer elf jaar geleden het gebouw aan het Burgemeester Loeffplein voor een periode van 10 jaar gehuurd. Nu zit men daar voor het elfde jaar en men is er helemaal uitgegroeid. Men heeft nogal wat aan het gebouw vertimmerd, wandjes verzet, een kantine gemaakt enz. maar uiteindelijk is er geen mogelijkheid gevonden om de uitbreiding te effectueren. Een jaar geleden, toen het gebouw in de Nieuwstraat vrijkwam, hebben wij bezien wat daar de mogelijkheden waren. Het betreffende pand loopt wat over in het andere gebouw en daar is een mogelijkheid voor uitbreiding van bouw- en woningtoezicht. De plaats is uiteindelijk bezet door ons stadskantoor. Wij zijn daarover niet onduidelijk geweest: er viel ons plotseling een bedrag van f 7 à f 8 miljoen toe mits wij snel aan de gang gingen en nu hebben wij toch een voortreffelijk stadskantoor op de plaats waar gemeentewerken gedroomd had nog ooit te kunnen herbouwen.

Sommigen vinden het een probleem dat de nota er nog niet is. Daar is wel stoer aan gewerkt, maar de zaken kruisen elkaar nu eenmaal. Het college heeft mij opgedragen met de verschillende takken van dienst overleg te openen. Wij hebben al enkele malen vergaderd over alle diensten die in de binnenstad zijn gehuisvest: gemeentewerken, politie en brandweer, sociale dienst, archief en stadskantoor. Dit laatste brengt misschien hoogstens wat parkeerproblemen mee maar vindt verder voorlopig zijn weg wel. Het archief vindt een oplossing in de Sint Josephstraat; de sociale dienst zit in een nieuw gebouw maar heeft toch een bepaald te krappe huisvesting, die opnieuw bezien zal moeten worden; de brandweer zal te zijner tijd aan bod komen en de politie en gemeentewerken tenslotte zijn op dit moment aan de orde. Het college beziet een en ander en zal u uiteindelijk een nota doen toekomen over de totale problematiek van de diensten in onze binnenstad. De toegezegde nota heeft u niet meer op tijd bereikt omdat wij in de dringende situatie van een aantal weken geleden onmiddellijk moesten handelen.

De directeur van gemeentewerken had in 1975 inderdaad de verwachting - en heeft dat ook aan het college laten weten - dat men aan de zijkant van het Carolus-ziekenhuis een geschikt terrein zou vinden om de totale dienst te huisvesten. Er is toen bekeken of de totale dienst de binnenstad kon verlaten, daar is met het personeel over ge-

sproken, er is in het meerjaren-investeringsplan een groot bedrag voor nieuwbouw opgenomen en de raad heeft daarin willen bewilligen. Wij hebben ons daarbij wel eens afgevraagd - maar zijn eigenlijk niet veel verder gekomen - of de contacten tussen het stadhuis en gemeentewerken niet veel intensiever zouden blijven als de betreffende dienst in de binnenstad gehuisvest zou blijven. Daarbij werd er van uitgegaan dat centralisatie misschien geen plezierige maar toch een haalbare mogelijkheid zou zijn, omdat er diensten zijn die wat minder frequent met elkaar overleggen en niet noodzakelijkerwijs in één gebouw behoeven te zitten. Wij hebben gemeend dat de flat, met het onderbouwen van de benedenste lagen, een mogelijkheid zou bieden voor de totale dienst, zelfs wanneer deze zou gaan uitbreiden en wij zijn daar dan ook verder aan gaan werken. Wij hebben u daar ook wel iets van verteld, maar wij zijn er gewoon niet in geslaagd u alles bijtijds duidelijk te maken.

Nu doen zich echter twee andere situaties voor waar de raad zich over moet buigen. Er moet niet alleen een betere huisvesting voor bepaalde groepen in onze stad worden gerealiseerd, maar er moeten ook in financieel opzicht zaken worden gedaan die voor de verdere toekomst haalbaar zijn. U weet dat het bijna uitgesloten is dit pand zodanig voor wonen in te richten dat het een redelijke huurprijs zal kunnen opbrengen, rekening houdend met het feit dat de koopprijs van f 3 miljoen lang niet mals is. Men kan dat betreuren, men kan zeggen dat het gebouw altijd voor wonen is gebruikt en dat het daar vroeger voor is gebouwd, maar de situatie van gemeentewerken en de alternatieve woonmogelijkheden die in de kloosters worden geboden vormen tezamen een pakket waar u de vorige keer geen „neen” tegen hebt gezegd. Er zijn een paar punten waar sommigen nu nog moeilijkheden mee hebben, onder andere dat er dan geen sociale woningbouw kan worden gerealiseerd in het Pleinplan en dat de bouwopdracht zal worden gegeven aan de eigenaar van wie wij het gebouw nu kopen.

Ik wil u erop wijzen dat al deze dingen natuurlijk ook een voorgeschiedenis hebben, dat wij gezamenlijk de verantwoordelijkheid dragen en dat wij menen dat het onderhavige voorstel als een redelijk tot goed voorstel mag worden beschouwd. Natuurlijk zitten er nog wat haken en ogen aan, maar wij vertrouwen erop dat daar uit te komen is. In de commissies hebben mijn collega's en ik u daar al mededelingen over gedaan en wij zijn best bereid die nog eens te herhalen.

Het parkeren in het Pleinplan zal zichzelf moeten redden, waarbij ik op dit moment niet kan zeggen of het helemaal haalbaar is en of er geen nieuwe voorzieningen voor nodig zijn. Het rapport „Bereikbaarheid en parkeren binnenstad” spreekt daar ook van en het zou inconsequent zijn om, nu dit rapport op tafel ligt en rekening houdend met het verkeerscirculatieplan, het parkeren ter plaatse niet goed te regelen.

Het pand in de Sint Jorisstraat heeft een monumentale buitengevel en wij hebben in overleg met CRM - omdat ook andere gegadigden naar dat pand gekeken hebben - de mogelijkheden besproken. Wij vertrouwen erop dat de Van Dam-regeling ons toestaat ter plaatse de voorgestelde huisvesting te realiseren en daarnaast het pand aan de buitenzijde zodanig te behouden dat voor de gevelwand geen problemen ontstaan.

Tot slot kom ik nog even bij mevrouw Einmahl terug met betrekking tot de normstelling, het uitgiftebeleid en de spelregels die wij daarbij willen hanteren. Zij weet dat wij wat Maaspoort betreft nogal slecht gevaren zijn en dat de prijzen daar nogal wat problemen hebben gegeven. Wij vinden dat de kavels secuur en voor het juiste bedrag moeten worden toebedeeld, waarbij ook de juiste maat dient te worden aangehouden. Den Bosch is in dezen in samenwerking met de drie randgemeenten aan het voorbereiden en wij hebben hierover afspraken gemaakt die u reeds bereikt hebben of zeker zullen bereiken. De bestuursraad van Empel heeft hier gisteravond mee ingestemd en wij verwachten dat ook de bestuursraad van Engelen dit zal doen, zodat niet de één twee kavels krijgt terwijl de ander jaren op de lijst moet staan. Willen wij hier goed uitkomen dan zullen wij het uiteindelijk in het najaar ook stadsgewestelijk moeten voorleggen en daar zal dan wellicht ook het Pleinplan onder vallen. Ik hoop dat de ontwikkelingen nu wat sneller zullen gaan wat de sloop en de inbouw betreft, maar het bestemmingsplan zal toch nog de nodige tijd vergen voordat wij tot realisering kunnen komen. Wij zullen het Pleinplan daarbij betrekken zoals wordt voorgesteld en wij behoeven daar verder geen uitzonderingen voor te maken. Wij moeten een eerlijk contract met elkaar opstellen, zodat er niet halverwege allerlei voetangels en klemmen kunnen worden gelegd. Het is onze verplichting in dit contract op te nemen dat ter plaatse gebouwd zal worden in de vorm, zoals nu wordt aangegeven en ik denk dat ook De Plein B.V. daartoe bereid is. De raad, het college en De Plein B.V. zullen gezamenlijk hun best doen om alles zodanig te realiseren als het nu in het voorstel staat en ik vertrouw erop dat u daar na deze uiteenzetting en de aanvullingen van mijn collega's mee zult willen instemmen.

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Mijnheer de voorzitter. Een korte bijdrage van mijn kant naar aanleiding van de opmerkingen van mevrouw Einmahl over de financiële aspecten, waarbij zij over een financieel ondoorzichtige zaak heeft gesproken. Daarna merkte zij op dat alles staat of valt met de rijksbijdrage. Een gecompliceer-

de zaak in allerlei opzichten is dit voorstel zeer zeker, maar ondoorzichtig vind ik het niet. In feite zijn alle gegevens bekend op drie na. Eén van die drie heeft mevrouw Einmahl zelf genoemd, namelijk de rijksbijdrage. Daar hebben wij ons vanuit een oogpunt van financieel risico goed tegen afgeschermd door dat op te vangen in een opschortende voorwaarde, waarmee de doorzichtigheid van dit punt in ieder geval is bevorderd. In de tweede plaats bestaat nog geen zekerheid over de uiteindelijke bestemming van de kapel, de precieze functie die daarin wordt gerealiseerd en de exploitatiekosten die dit te zijner tijd voor het budget van de gewone dienst gaat meebrengen. In de derde plaats weten wij op dit moment nog niet hoe de bouwindex zich in de komende jaren zal gaan gedragen, omdat wij in de latere jaren van het investeringsplan uiteraard met een stijging van die bouwindex rekening moeten houden, waardoor het op dit moment daarvoor in het investeringsplan uitgetrokken nominale bedrag voor het kantoorgebouw ten behoeve van de dienst gemeentewerken in opwaartse richting zal worden gestuwd. Het is zeker dat dit zal gaan gebeuren, maar in welke omvang het zal plaatsvinden weten wij niet.

Overigens vind ik het weliswaar een financieel grote zaak die wij op dit moment aan het regelen zijn, maar ik vind de ondoorzichtigheid in andere voorstellen soms meer aanwezig dan in dit geval. Ik kan mij voorstellen dat men er in het algemeen wat moeite mee heeft om greep te krijgen op alle verschillende aspecten van dit voorstel, waarmee ook vele verschillende regelingen zijn gemoeid. Het één luistert naar bijvoorbeeld het investeringsplan, het tweede naar specifieke regelingen op het gebied van de volkshuisvesting, het derde hangt samen met het grondprijnsbeleid, het vierde met de rijksbijdrageregeling en zo loopt een aantal voorstellen hand in hand om het totale voorstel zo geïntegreerd mogelijk te maken. Ik vind het niet ondoorzichtig, maar ik kan mij indenken dat de complexiteit van het geheel tot het maken van een dergelijke opmerking leidt. Ik had er behoefte aan deze toelichting even te geven.

De heer wethouder V a n R o o ij: Mijnheer de voorzitter. Bij de behandeling van het aspect volkshuisvesting in eerste instantie hebben de volgende onderwerpen begrijpelijkerwijs veel aandacht gekregen: woningdifferentiatie in het Caroluscomplex, de ontruiming van de flat, de verkoopvoorwaarden en de wijze van besluitvorming rondom deze transactie. Ik wil deze hoofdpunten bespreken en daarbij de sprekers volgen die terzake opmerkingen hebben gemaakt.

Vanuit een oogpunt van volkshuisvesting bezien is dit een belangrijk voorstel omdat het zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht een belangrijke bijdrage levert aan de oplossing van de woningnood in onze stad, waarbij ik meteen de kanttekening maak dat het maareen gedeeltelijke oplossing is en dat met deze transactie zeker geen einde aan de nood wordt gemaakt. Er zal ongetwijfeld in de komende jaren nog op allerlei punten gebouwd en gepland moeten worden om deze kwestie in de verdere toekomst beter in de hand te krijgen, maar dat neemt niet weg dat dit voorstel mijns inziens een zeer belangrijke bijdrage in de genoemde sector levert. Dat is ook de reden waarom wij al geruime tijd met deze transactie bezig zijn. Er is terecht gezegd dat de besluitvorming rondom de transactie in een versnelling is geraakt, maar het is niet zo dat de ontwikkeling van de laatste maanden de enige oorzaak van deze transactie is geweest. Wij waren zowel in stuurgroep- als in collegeverband al geruime tijd bezig met de problematiek rondom deze complexe transactie. Het is niet alleen een kwestie van woningbouw, het is een kwestie van binnenstad en van inpassen van dit gebied in het gehele binnenstadsgebeuren. Ik denk dat ons college daar terecht veel zorg en aandacht aan heeft besteed. Wel wil ik in alle eerlijkheid erkennen dat de besluitvorming rondom het gebeuren uiteindelijk is beïnvloed door de gang van zaken van de laatste maanden; wij hebben daar in de vergadering van 27 april j.l. ook duidelijk over gesproken.

Over de woningdifferentiatie is door verschillende sprekers gesproken. Wij dienen de woningbouw in het Pleinplan in de context te plaatsen die terecht door de heer Peijnenburg wordt genoemd: je kunt het woningbouwgebeuren in het Caroluscomplex niet op zichzelf bekijken, maar je moet het projecteren op de totale woningsituatie in onze stad. Wij hebben er ook bij de begroting over gesproken en bij latere gelegenheden is er eveneens de aandacht op gevestigd dat vanuit de rijksopstelling duidelijk kan worden vastgesteld dat de woningbouwprogramma's een belangrijke bijstelling gekregen hebben c.q. gaan krijgen. Zo kent het nationale woningbouwprogramma voor 1978 - landelijk bezien dus - 25% Woningwetwoningen, 50% vrije sectorwoningen en 25% premiewoningen. Wij hebben, gebaseerd op onze eigen woningvoorraad, gebaseerd op onze bevolkingsopbouw en gebaseerd op onze woningproblematiek, voorshands zelf de 40-30-30% regeling gehanteerd, zoals wij die ook in de eerste fase van Maaspoort zullen moeten realiseren. In dat kader zal het duidelijk zijn dat wij geleidelijk aan de rijksregelingen beter en qua aantallen nauwgezetter zullen moeten volgen. Bij hetgeen nu in het Pleincomplex wordt aangeboden verdelen wij de 220 woningen over 70% sociale woningbouw en 30% vrije sectorbouw. Dat is dus een heel duidelijke afwijking van de landelijke regeling en wat dat betreft proberen wij nog zoveel mogelijk aan ons plaatselijke beleid vast te houden.

Ik wil voor alle duidelijkheid - dat is ook in de gecombineerde commissies gesteld - vertellen dat onder sociale woningbouw ook heel uitdrukkelijk de premiebouw moet worden verstaan. De premiebouw valt helemaal onder de geldelijke regeling woningbouw 1975 en vrijwel alle voorschriften, die van toepassing zijn op de Woningwetwoningen, zijn ook van toepassing op de premiewoningen. Dat betekent dat dezelfde tabel wordt gebruikt voor de huurvaststelling, voor de stichtingskosten, voor de subsidiëring en voor de rijksbijdrage in stichting en exploitatie. Er zijn hooguit verschillen bij de toepassing van de curveprijs en omdat de financiering wordt aangetrokken op de vrije kapitaalmarkt kan de rente wat verschillen, waardoor er relatief erg kleine huurverschillen optreden tussen Woningwetwoningen en premiewoningen, voor zover deze worden verhuurd. Deze norm moet gehanteerd worden als men naar die 70% kijkt, ook al is dat percentage dan in de premiesector te realiseren. Tel je bij die 220 woningen - waarvan 70% oftewel 150 in de premiesector - nog de 70 wooneenheden van het Carolusklooster op, dan kom je voor een totaal van 290 woningen zelfs aan 80% sociale woningbouw en ik denk dat dat ook geprojecteerd moet worden tegen de achtergrond van het binnenstadsgebeuren en van de totale woningdifferentiatie in het areaal van onze stad. Het lijkt mij dan alleszins gerechtvaardigd om zo te bouwen, waarbij nog komt dat het bouwen van Woningwetwoningen in het Caroluscomplex uitermate moeilijk zal zijn, gelet op de grondkosten van ca. f 18.000,— per kavel. De norm van het rijk ligt op het moment rond de f 13.000,— en dat betekent dat er f 5000,— per kavel van de Woningwetwoningen af zou moeten. Als je die f 5000,— zou afwentelen op de premiesector betekent dat dat de kavels voor de premiewoningen f 23.000,— zouden gaan kosten. Dan kunnen wij het bouwen van premiewoningen in dat gebied wel vergeten want dat wordt op die manier een onhaalbare zaak, nog afgezien van de vraag of afwenteling op deze wijze, óf naar de premie- óf naar de vrije sector toe, in één project sociaal gezien wel acceptabel is. Als wij de exploitatie op die manier zouden opzetten, zouden wij waarschijnlijk ook problemen op provinciaal niveau krijgen. Wij beschikken in onze maatschappij over andere afwentelings-technieken en men heeft geen behoefte daar op lokaal niveau incidenteel nog iets extra's aan te doen. Zou men ertoe besluiten op een geheel andere manier exploitatieberekeningen te maken, dan zouden daarbij - maar dat is nu niet aan de orde - wellicht politieke en maatschappelijke beslissingen genomen moeten worden die een dergelijk effect zouden hebben.

De heer Peijnenburg heeft terecht aangedragen, dat, om deze woningbouwproductie op de juiste wijze in de markt te plaatsen, een stuk doorstroming geëffectueerd zal moeten worden. Ik ben dat helemaal met hem eens. Bij het toewijzen van de woningen in de distributiesfeer zal een aantal gedragsregels gevolgd moeten worden, hetzij door onszelf hetzij door de instelling die de woningen gaat bouwen en beheren. Wij zullen dan zeker vestigingsregels moeten hanteren, primair gericht op onze eigen inwoners en secundair op sociaal of economisch gebonden gegadigden. Daarbij zullen wij de huurquote moeten bezien in relatie tot het inkomen. Wij voelen er niets voor om voor de maximale huursubsidie te gaan bouwen en wij zullen de inkomens zeker betrekken bij het toekennen van in dit gebied beschikbaar komende woningen.

De verpleegstersflat wordt ook in de regeling-Van Dam als woonmogelijkheid aangehaald. Ook in de stuurgroep is daarover uitvoerig gedebatteerd. Wij hebben geconstateerd dat het totale budget van de Van Dam-regeling voor bewoning door één- en tweepersoons huishoudens in de buurt van f 4,2 miljoen zou liggen, waarvan ongeveer 1/4 oftewel ruim f 1 miljoen besteed zou mogen worden aan de verwerving van die verpleegstersflat. Voor dat bedrag is de flat absoluut niet te koop en dat betekent dat er in feite veel en veel meer geld uit andere richtingen zou moeten komen. Wij zouden dan ook niet meer over de toepassing van de nota-Van Dam kunnen praten, waarbij nog komt dat er een principebesluit wordt genomen om de flat per 1-1-1982 voor de dienst gemeentewerken te gaan inrichten. Een verpleegstersflat, ingericht met éénkamer-eenheden, kan zeker geen structurele oplossing voor de toekomst zijn. Wij zijn ook op grond van eigen inzicht op basis van inschrijvingen duidelijk de mening toegedaan dat het beschikbaar stellen van kamertjes zonder eigen voorzieningen maar wellicht met centrale voorzieningen zeker geen kwalitatieve oplossing biedt voor de gesignaleerde woningnood. Wij moeten veeleer in de richting van kwalitatieve wooneenheden waarin zelfstandig wonen mogelijk is en waarin men zijn eigen leven kan leiden op een wijze die verantwoord te achten is.

Wij zijn het met verschillende sprekers eens dat het inderdaad een ambitieus programma is om vóór 1-1-1982 de verpleegstersflat ontruimd te hebben, duidelijk op voorwaarde dat alternatieve en zowel kwalitatief als kwantitatief acceptabele woonruimte voor de één- en tweepersoons huishoudens wordt aangeboden. Ik heb nooit onder stoelen of banken gestoken dat wij de één- en tweepersoons huishoudens duidelijk moeten zien in relatie tot de totale doelgroepering die aan die definitie beantwoordt. Dat zijn de alleenstaanden en tweepersoons huishoudens in de leeftijd van 18 tot 65 jaar en ik vind dat wij in dat totale kader oplossingen voor de woningnood moeten zoeken.

Dat betekent dat wij gevarieerd en genuanceerd moeten bouwen voor de totale doelgroep die ik zojuist heb genoemd en daarmee zijn wij in onze stad ook druk doende.

De heer **W i j n h o v e n** : Maar daar onderkent u toch wel categorieën in? U spreekt over een groep van 18 tot 65 jaar, maar zelfs de groep van alleenstaande jongeren is nog in categorieën onder te verdelen. De toekomst geeft nog grote vraagtekens voor de huisvesting van mensen tussen 18 en 23 jaar!

De heer wethouder **V a n R o o i j** : Dat is juist en de categorie van 18 tot 65 jaar moet duidelijk in een aantal subcategorieën worden opgedeeld, die allemaal verschillende woonwensen hebben. Terzake zijn wij via de centrale inschrijving nogal wat aan de weet gekomen. Het merendeel van de totale categorie van 18 tot 65-jarigen wil niet in de binnenstad wonen, maar bij de subcategorie van 18 tot 27-jarigen ligt dat juist andersom. Van het totaal aantal inschrijvers van ongeveer 650 blijken maar 4 inschrijvers kamers te willen hebben, terwijl de overigen zelfstandige woonruimte willen hebben. Het is duidelijk dat wij dit woonprobleem zeer gevarieerd en zeer genuanceerd moeten bezien en dat wij daar bij ons bouw-, toewijzings- en doorstromingsprogramma zeer duidelijk rekening mee zullen moeten houden. Daarom kan één oplossing ook nooit dé oplossing zijn voor het totale probleem. Ik denk dat de gevarieerdheid van het probleem moet corresponderen met de gevarieerdheid van de oplossing.

In de gecombineerde commissie is gesteld dat naast de 72 wooneenheden in het Carolusklooster, de 20 wooneenheden in Sint Jan Baptist en de tijdelijke woonmogelijkheid voor 90 à 100 personen in de Carolusflat ook de woningbouwprogramma's in de binnenstad verder uitgevoerd zullen moeten worden. Met „de binnenstad” bedoelen wij dan het gebied tussen de voormalige stadsmuren, dat in de beleving zeker tot binnenstad kan worden gerekend, ook al zal het verkeerstechnisch misschien wat anders worden gedefinieerd. De 1210 woningen die wij in de loop van de tijd op 22 locaties willen gaan realiseren zijn inclusief de 70 in het Carolus en de 20 in Sint Jan Baptist. De 380 woningen bestaan, zoals al gememoreerd, voor 30% uit Woningwetwoningen, voor 47% uit premiewoningen en voor 21% uit vrije sector woningen. Dat staat nog los van de mogelijkheden die wij aan het onderzoeken zijn in het voormalige G.G.D.-complex aan de Havensingel en in het voormalige Sint Joannes de Deo-complex aan de Papenhulst, waar zeker ook iets voor de genoemde categorie zal kunnen worden gedaan. Ik denk dat daarmee, naast de transactie met De Plein, in de binnenstad duidelijk mogelijkheden worden aangeboden die compenserend en oplossend moeten werken ten aanzien van de geconstateerde en ook in de toekomst nog bestaande woningnood.

De motie terzake van de woningdifferentiatie, die achter de hand wordt gehouden, dient toch qua realisatie - ik ken uiteraard de inhoud niet, maar ik kan me voorstellen dat men een zwaarder accent op Woningwetwoningen wil leggen - bezien te worden tegen de achtergrond van het totale kader van de Woningwetbouw in onze stad, waarmee wij duidelijk nog boven de landelijke normen zitten. Een en ander dient ook te worden bekeken in relatie tot wat er verder in de stad gebeurt, waarbij de sociale woningbouw i.c. de Woningwetwoning naar onze opvatting voldoende sterk naar voren komt, met garanties in de richting van doorstroming en vestiging.

Wat de verkoopvoorwaarden betreft, het ligt heel duidelijk in onze bedoeling de voorwaarden die wij op het ogenblik voor Maaspoort hanteren ook voor dít gebied toe te passen en daarbij voldoende waarborgen in te bouwen met betrekking tot de vestiging in dit gebied, zodat wij op stedelijk en wellicht ook op centraal-stedelijk gebied dezelfde normen hanteren en op die manier een zo juist mogelijke toewijzing van ons woningbestand realiseren.

Mevrouw Einmahl wijst er terecht op dat artikel 3 lid 6 niet in dit besluit voorkomt, maar het is de bedoeling dat dit artikel verwijst naar de algemene verkoopvoorwaarden 1975. Het artikel biedt een ruimere mogelijkheid van doorverkoop dan nú wordt opgenomen, zodat in afwijking daarop nu van stringenter bepalingen zal worden uitgegaan met betrekking tot doorverkoop van woningen. Het woordje „door” kunt u hier wel tussen haakjes zetten, want er wordt duidelijk „verkoop” bedoeld wanneer de woning voor de eerste maal vanaf de bouw van eigenaar verandert. Wij zijn zeker ook voornemens te beoordelen of deze voorwaarden eveneens naar de verhuurtransactie kunnen worden doorgetrokken.

Ik ben het met de heer Gompens eens dat de wijze van aanpak duidelijk te maken heeft gehad met de ontwikkelingen van de laatste tijd, die op een gegeven moment zeker druk op de besluitvorming hebben uitgeoefend. Nogmaals, wij zullen er met u voor moeten zorgen dat de wellicht wat eenzijdige aanpak, die ontstaan is door de specifieke problematiek zoals die zich gemanifesteerd heeft, wordt ingepast in het totale woningbouwbeleid en het totale distributiebeleid van onze stad, waarbij niemand de dupe mag worden van een versnelde besluitvorming. Ik vind dat iedereen in onze stad recht heeft op woonruimte die hem past en dat geldt niet alleen voor de één- en tweepersoons huishoudens, maar ook voor alle andere probleemgevallen.

Dan nog een opmerking in de richting van de heer Kleijne met betrekking tot het gebruik van het klooster Sint Jan Baptist aan de Sint Jorisstraat. De bedoeling is dat de stichting daar in de sfeer van de hulpverlening een gedeelte van gaat gebruiken en niet in andere sferen. Overigens wordt nog gevraagd óók te beoordelen of er in het klooster van het Caroluscomplex wellicht nog mogelijkheden zijn, waardoor de 20 wooneenheden die nu ingeleverd moeten worden om Sint Jan Baptist in de financierings sfeer haalbaar te maken wellicht kunnen worden „teruggevangen”. Ik denk dat ons wat dat betreft nog heel veel te doen staat, dat wij in de beheerssfeer nog veel met elkaar zullen moeten praten om tot een goede vorm van huisvesting te komen. Ik denk dat ook het bouwen de nodige zorg zal vragen om binnen de bestaande financiële kaders te blijven en op die manier niet alleen acceptabele woningen maar ook acceptabele huren te realiseren. Hoewel dit enerzijds het einde lijkt van een belangrijk stuk geschiedenis, is het anderzijds het begin van een nieuw stuk geschiedenis waar wij nog veel zorg en aandacht aan zullen moeten besteden om het helemaal tot een goed einde te brengen.

Mevrouw E i n m a h l - v a n d e r B e e k : Mijnheer de voorzitter. Wij hebben behoefte aan overleg.

De v o o r z i t t e r : Ik schors de vergadering.

De v o o r z i t t e r : Ik heropen de vergadering.

Mevrouw E i n m a h l - v a n d e r B e e k : Mijnheer de voorzitter. Wethouder Wagemakers zei in eerste instantie dat het plan niet onvoldragen mag worden genoemd. Ik wil in dat verband twee dingen naar voren brengen. Wij moeten nu over gemeentewerken een beslissing nemen waar wij eigenlijk helemaal niet „aan willen” omdat wij eerst de nota wel eens willen zien en omdat wij ook andere problematiek duidelijk op tafel willen hebben. Daarnaast hebben wij met betrekking tot de Woningwetsector geen gegevens op tafel en daarom zeg ik dat de problematiek niet voldoende duidelijk is, dat het kortom een onvoldragen geheel is.

Ondoorzichtig vind ik iets wanneer het niet zeker is waar je uitkomt. Ik ben het met wethouder Verkuijlen eens dat over de aan- en verkoopsom zekerheid bestaat, maar er zitten zoveel haken en ogen aan het plan zelf dat het ondoorzichtig is. Er is een verschil van mening met de HID over bepaalde bedragen en dat kan heel grote consequenties hebben voor bepaalde onderdelen van het plan. Er zit ook nog veel onzekerheid in de grondprijs en ook dat punt heeft zware consequenties voor de in de toekomst te bouwen woningen. Met andere woorden, het plan is niet alleen zeer gecompliceerd maar ook ondoorzichtig.

Drie punten wil ik nog even aanstippen. Het antwoord van het college vond ik niet helder genoeg. Wat de Woningwetsector betreft heb ik drie punten aangedragen waarop men nóg verdergaand zou moeten proberen of er niet meer uit te halen is. Dan is er de Van Dam-regeling en de ook in mijn ogen onaanvaardbare stijging van de grondprijs als je probeert de begroting sluitend te houden. Ik heb echter maar één bedrag gehoord in antwoord op mijn vraag, wat het zou gaan kosten als je met een niet-sluitende begroting zou gaan werken en dat is het bedrag van f 5000,— dat op de grondprijs komt als je woningen in de Woningwetsector wilt realiseren. Toch vind ik dat een heel goede mogelijkheid om in deze wijk tóch iets te realiseren, juist voor de mensen met een heel krappe beurs. Ik denk dat wij als gemeente ook steeds meer zullen moeten overgaan tot het aanvaarden van een niet-sluitende begroting, willen wij althans iets in die sector kunnen doen, want „Den Haag” doet erg weinig.

Ik heb ook niet duidelijk van het college gehoord of het inderdaad bereid is voor die mogelijkheid te vechten, vandaar dat ik de aangekondigde motie in tweede instantie indien. Ik zal haar zo meteen voorlezen.

Ten aanzien van gemeentewerken nog het volgende. Er wordt gezegd „in principe te bestemmen voor gemeentewerken”, maar wij vinden de daarbij genoemde datum van 1-1-1982 eigenlijk te hard. Wij wensen eerst de woningnood voor de alleenstaanden en de tweepersoons huishoudens opgelost te zien voordat aan het betreffende gebouw een andere bestemming wordt gegeven. Dat is echter onvoldoende uit de verf gekomen. Wij moeten nu het besluit nemen dat wij de datum van 1-1-1982 handhaven en in de stukken valt te lezen dat men inderdaad bereid is te zoeken naar andere huisvesting, maar wij vinden dat die twee dingen gekoppeld moeten worden bezien: éérs zorgen voor andere huisvesting, daarna kunen wij praten over een herbestemming van de flat. Ik denk ook dat wij over allerlei kosten in de commissie nog eens goed moeten praten om te zien of hier en daar misschien nog iets uit de totale begroting kan worden gehaald, waardoor de overige posten wat afgezwakt kunnen worden.

Tot slot nog de voorwaarden. Wethouder Van Rooij zei dat de nieuwste voorwaarden voor De Plein B.V. zullen gaan gelden en ik vind dat wij dat in de commissie nog eens goed moeten doorspreken. De Plein B.V. zal de voorwaarden ook moeten aanvaarden. Ik hoor dat ook de verhuur erin is opgenomen en ik denk dat dat inderdaad een duidelijke verbetering is.

Wij hebben gepraat over het bestemmingsplan en wij hebben vele bezwaren tegen de procedure gehad. Wij vinden dat je zoiets eigenlijk niet zomaar in de raad kunt deponeren, al is het dan een ontwerp. Betekent de zinsnede

„wettelijk voorgeschreven planprocedure” inderdaad dat de raad inspraak heeft en dat de commissie ruimtelijke ordening aan haar trekken komt? Dan zou onze zorg voor een gedeelte worden weggenomen.

Tot slot de motie:

„De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch, in vergadering bijeen op 15-6-1978, spreekt uit:

- a. dat getracht zal worden in overleg met het rijk en andere instanties 20% à 30% van de woningen in het Pleinplan B.V. te realiseren in de woningwetsector, eventueel met aanvaarding van een tekort op de exploitatie dat ten laste gebracht zal worden van het Grondbedrijf dan wel de Algemene Dienst,
- b. dat de gemeenteraad een definitieve beslissing hierover zal nemen als het resultaat van dit overleg bekend is.”

Voldoende ondersteund zijnde maakt de motie-Einmahl mede onderwerp van beraadslaging uit.

De heer P e i j n e n b u r g : Mijnheer de voorzitter. Ik heb niet zoveel nieuws gehoord. De wethouder geeft een schets van de sociale woningbouw en spreekt op een gegeven moment over het eventueel afwentelen van de kosten op de premiewoningen, als dat al mogelijk zou zijn. Hij vraagt zich daarbij af of dit wel rechtvaardig en sociaal verantwoord zou zijn. Hierop richt zich één van mijn grote bezwaren, iedere keer weer. Wanneer je overzichten voorgeschoteld krijgt waaruit moet blijken hoeveel Woningwetwoningen er wel in de binnenstad gerealiseerd zijn of worden, kom je bijvoorbeeld bij de Hofstad terecht. Mijn standpunt blijft recht overeind staan dat, hoe dichter je bij de stadskern komt, hoe aantrekkelijker voor veel mensen het wonen wordt en hoe eenzijdiger het bevolkingspatroon wordt wanneer je bouwt op de manier zoals dat tot nu toe is gedaan, met het uit handen geven van vrije sector- en premiebouw. In een vergelijking tussen premie- en Woningwetbouw zullen de huren misschien uiteindelijk niet zoveel van elkaar verschillen, maar inzicht in de te verwachten huur- en koopprijzen heb ik - en ik heb daar specifiek naar gevraagd - niet gekregen. Ik blijf het betreuren dat dit soort dingen - hoe moeilijk het opschorten van zo'n besluit ook kan zijn - uit handen wordt gegeven. Bij de sociale woningbouw kun je dat „so wie so” niet laten regelen door degenen die daar straks de rechten hebben, omdat je bij een erkende instelling terecht moet komen. Als ik het mij goed herinner is de gemeente zo'n erkende instelling.

Ik kom toch weer op gemeentewerken terug. De teneur van mijn verhaal is de volgende geweest. Ik heb duidelijk gezegd dat in dezen wordt geadviseerd door een dienst die zelf iets wil en die zelf dus duidelijk belang bij de zaak heeft. U kunt wel zeggen dat alles open en eerlijk wordt gedaan, maar ik zeg het nog harder dan in eerste instantie: wij hebben daar zeer nadrukkelijk onze twijfels over. Wij geloven er niet in dat in de beleidsadvisering - ook ten aanzien van de aankoop - op een bepaalde manier gestimuleerd is om bijvoorbeeld te proberen die flat voor een lager bedrag in bezit te krijgen. Wij geloven er niet in dat op een bepaalde manier geadviseerd is om buiten de bestaande regelingen bij het ministerie te bepleiten om alsnog via bepaalde afspraken toch tot een extra bijdrage te komen, waarmee een woonfunctie gegarandeerd wordt. Zulke dingen zijn naar mijn opvatting zeker niet gebeurd, waarbij ik - en ik ben kwetsbaar als ik dit zeg maar ik heb wel eens meer dingen gezegd die achteraf waar bleken te zijn; ik zeg het voorzichtig, anders wordt er misschien weer naar mensen gezocht - zeer sterk betwijfel of alles boven water is gekomen en zelfs of alle berekeningen het college hebben bereikt. Tegen die achtergrond staat nog steeds de bewering die wij diverse malen gehoord hebben - ook nog eens in een pamflet dat vanavond is uitgereikt - dat er in een eerder stadium al een aanbieding is gedaan, waarbij de prijs van de flat wel degelijk in de richting kwam van het in de sfeer van de nota-Van Dam haalbare bedrag. Er schijnt toen een aanbod te zijn gedaan waar men niet op in is gegaan en de reden daarvan is voor mij nog steeds duister.

Er is naar onze mening geadviseerd door een dienst die partij is en naar onze opvatting is niet voldoende gestimuleerd om de onderhandelingen zodanig te voeren dat de flat verkregen kon worden voor een prijs, die het mogelijk zou maken dat wij daaraan - desnoods met wat eigen middelen - de bestemming geven waar wij voor pleiten. Tegen die achtergrond hebben wij een motie gemaakt die ik u bij dezen wil voorleggen:

„De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch, in vergadering bijeen op 15-6-1978,

gehoord de discussie m.b.t. het „Voorstel tot het aangaan van een transactie met De Plein B.V. inzake het voormalige ziekenhuiscomplex aan de Jan Heinsstraat e.o. en het voormalige klooster in de Sint Jorisstraat”, spreekt uit dat:

een onderzoek door een neutrale, terzake deskundige instantie plaats dient te vinden naar de mogelijkheden om de voormalige verpleegstersflat te bestemmen voor de huisvesting van alleenstaanden en tweepersoonshuishou-

dens. Het resultaat ter discussie te stellen in de stuurgroep Huisvesting Alleenstaanden en Tweepersoonshuishoudens en de gemeenteraad. Eerst dan dienen nadere beleidsvoornemens m.b.t. bedoelde flat te worden bepaald;

en gaat over tot de orde van de dag''.

Voldoende ondersteund zijnde maakt de motie-Peijnenburg mede onderwerp van beraadslaging uit.

De heer P e i j n e n b u r g : Ik zeg daarbij dat het mij nog steeds stoort dat er zo simpel wordt heengelopen over het feit dat er toezeggingen en uitspraken zijn gedaan over de functie van gemeentewerken. Eerst is door de genoemde dienst gezegd dat gemeentewerken helemaal niet in de binnenstad thuis zou horen en kennelijk heeft die dienst weinig verstand van zijn eigen zaken, want nú moet gemeentewerken ineens wél in de binnenstad blijven en ik vind dit even onverkwikkelijk als de voorgeschiedenis van het administratiekantoor!

De v o o r z i t t e r : Het college heeft behoefte aan schorsing voor nader beraad. Ik schors de vergadering.

De v o o r z i t t e r : De vergadering is heropend.

Er moeten nog drie punten worden behandeld, waaronder de twee moties. Ik wil nader ingaan op de situatie van gemeentewerken, omdat het antwoord wat dat betreft voor zowel mevrouw Einmahl als de heer Peijnenburg niet bevredigend was. Namens het gehele college wil ik zeggen dat de opmerking van de heer Peijnenburg als een verdachtmaking in de richting van het personeel op ons is overgekomen. Wij moeten daar stelling tegen nemen, want wij zijn van mening dat er op een zeer secure en correcte wijze is gehandeld en dat er van enige manipulatie geen sprake zal kunnen en mogen zijn. De heer Peijnenburg meent dat gemeentewerken, omdat men bij deze zaak belang heeft, moeilijk tot een verantwoord advies zal kunnen komen. Ik kan u echter zeggen dat gemeentewerken helemaal geen moeite zou hebben met een voorstel onzerzijds tot nieuwbouw op een andere plaats. Ik geloof niet dat daar het knooppunt ligt. Wij moeten hierbij twee dingen in het oog houden. In de eerste plaats is de prijs van de flat van dien aard dat het onmogelijk is zodanige huurprijzen vast te stellen dat hij voor woondoeleinden kan worden gebruikt. Er zou dan een deel van de prijs moeten worden toegerekend aan andere zaken, waardoor mijns inziens de rechtvaardigheid snel in het geding zou komen. Vervolgens is er sprake van frustraties bij de dienst van gemeentewerken, omdat men zeer slecht gehuisvest meent te zijn en minstens tot 1982 geduld zal moeten hebben voordat men aan een betere huisvesting kan worden geholpen. Natuurlijk zal er dan nog het nodige moeten worden gebouwd en verbouwd. Het zal voor gemeentewerken een moeilijk te slikken pil zijn dat men nog langer in gedecentraliseerde en slechte huisvesting zal moeten blijven. Men zit inderdaad erg krap en de decentralisatie door het betrekken van een pand in de Nieuwstraat zal problemen opleveren. Het personeel heeft zich uitgesproken voor huisvesting in de binnenstad, mede gezien de wisselende diensttijden. Wij blijven dan ook bij ons voorstel om het pand te zijner tijd voor gemeentewerken te bestemmen.

Ik verschil niet met mevrouw Einmahl van mening over het feit dat de volledige procedure in het kader van de ruimtelijke ordening nog zal moeten plaatsvinden. Wij verstrekken u nu nog slechts een voorgegeven, om de informatieverstrekking aan u in ieder geval zo volledig mogelijk te doen zijn. Overigens tonen wij u nu niet zo maar een prentje; het gaat hier duidelijk om een opzet die realiseringmogelijkheden biedt wat betreft de aantallen, de hoogten, de diepte en de bouwclusters.

Wethouder Van Rooij zal in zijn beantwoording tevens op de moties ingaan.

De heer wethouder V a n R o o i j : Mijnheer de voorzitter. Mevrouw Einmahl heeft de sociale woningbouw, in casu de woningwetbouw, centraal gesteld in het appreciatie van het voorstel en ik wil haar daarin volgen. Zij stelt dat moet worden getracht 20 tot 30% van de woningen in de woningwetsfeer te bouwen. Als je de zeventig wooneenheden die in het Carolusklooster worden gebouwd bij de 220 telt - ik denk overigens dat zij het zo niet helemaal bedoelt - kom je op een aantal van 290, waardoor de 20 à 30% eigenlijk al wordt gehaald. Vermoedelijk bedoelt zij echter dat er van de 220 nog eens extra 20% bij moet komen, dus ongeveer 45 woningen. Bij de huidige opzet - als de calculatie definitief is kunnen er misschien nog wat veranderingen komen - betekent dit dat f 5.000,— van die 45 woningen op de een of andere manier moet worden opgevangen teneinde de exploitatie sluitend te krijgen. Dat houdt in dat circa f 225.000,— op de een of andere manier elders moet worden ondergebracht. Ik heb al gezegd dat afwenteling naar de premiewoningen onhaalbaar is, omdat daardoor geen premiewoningen meer zullen kunnen worden gebouwd. Als mogelijkheid zou dan de vrije sector of een andere functie in het gebied overblijven; er zou dan nog kunnen worden bekeken of daar het draagvlak voldoende is om de f 225.000,— op te vangen. Wij zijn er toe bereid met het rijk naar mogelijkheden te zoeken en te bekijken of dat inderdaad kan. Wij moeten echter niet vergeten dat er dan toch duidelijk een aantal problemen naar boven komt, die wij onder ogen zullen moeten zien. De 45 woningen zullen dan namelijk door een toegelaten instelling of een woningbouwvereniging moeten

worden gebouwd. Op zichzelf vormt dat dan weer een complicatie, omdat dit weer een extra bouwactiviteit vraagt in het kader van de totale aanpak.

Verder zullen wij heel goed onder ogen moeten zien dat wij, als wij in dit complex woningwetbouw op deze manier mogelijk gaan maken, ons zullen moeten afvragen waarom wij dat ook niet elders doen. Ik denk dat de nabijheid van de binnenstad niet het enige criterium kan zijn voor verschillen in de subsidiëring. Wij zullen heel goed moeten weten waarom wij het in dit geval wél doen en in een ander geval niet. Mijns inziens hebben alle bewoners van woningwetwoningen er recht op te weten waarom zij géén extra subsidie krijgen en anderen wel. Men moet hierbij wel bedenken dat ingevolge de rijksregelingen met betrekking tot de woningwetbouw al driftig wordt gesubsidieerd, zowel door middel van de objectsubsidie als door middel van de huursubsidie in verschillende verschijningsvormen. Dit zal daarbij allemaal moeten worden betrokken, wat overigens niet wegneemt dat wij de intentie hebben naar bepaalde mogelijkheden te zoeken. Over de consequenties zal evenwel een breed en uitvoerig debat moeten plaatsvinden.

Wat betreft de benadering van mevrouw Einmahl met betrekking tot de Van Dam-regeling wil ik herhalen wat ik al eerder heb gesteld, namelijk dat de toepassing van de Van Dam-regeling op kaalslaggebieden in de binnenstad of bij verbouw vrijwel nooit enige mogelijkheid tot realisatie geeft en ook nu is dat weer niet het geval. De Van Dam-regeling kan met name voor de Carolus-flat niet van toepassing worden verklaard. Mede in de richting van de heer Peijnenburg - ik kom hier dadelijk nog op terug - wil ik zeggen dat de mogelijkheden voor toepassing van de Van Dam-regeling ten aanzien van de Carolus-flat in feite inhouden dat wij van het totale bedrag ongeveer slechts *f* 1 miljoen zouden mogen besteden voor de verwerving. Daarvoor is het gebouw, ook op grond van een objectief taxaat, echter niet verkrijgbaar. Dat betekent dus dat er een enorm gat is, dat in de buurt van de *f* 2 miljoen à *f* 2,5 miljoen ligt, dat toepassing van de Van Dam-regeling verhindert. Overigens ontstaat er daardoor wel een andere woonsituatie, met voorzieningen die anders zouden zijn dan nu; er zou dan natuurlijk toch het een en ander in het gebouw moeten gebeuren. Het gebouw is evenwel voor het bedrag dat de Van Dam-regeling toestaat binnen de budgetruimte qua stichtingskosten niet verwerfbaar.

De heer Peijnenburg heeft gesteld dat bebouwing in de sfeer van de woningwet naarmate men dichterbij het centrum komt gaat verdwijnen, maar dat is geen specifiek Bosch' verschijnsel. Als men in kaalslaggebieden in de binnenstad moet gaan bouwen maken de stichtingskosten, het bouwrijp maken, de verwervingskosten etcetera praktisch gesproken de realisatie van woningwetbouw in die gebieden binnen de rijksregelingen onmogelijk, tenzij men op een geheel andere manier subsidieert, maar ik heb al verteld welke problemen je dan op lokaal niveau maar zeker ook op rijksniveau zult tegenkomen als je dit soort plannen met de daarbij behorende exploitatie-opzet bij het rijk indient.

De heer Peijnenburg heeft een motie ingediend, waarin hij uitspreekt dat er door een neutrale instantie een onderzoek moet worden ingesteld naar de mogelijkheid van woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens in de Carolusflat. Ik kan hierop een vrij eenvoudige reactie geven. Zo'n onderzoek is al door het L.O.B.H. verricht en de resultaten daarvan hebben ons in maart 1978 bereikt. Deze zijn besproken in de stuurgroep-één- en tweepersoonshuishoudens en in de commissie Volkshuisvesting. De uitkomst luidt dat bij dit voorstel, de normstelling van het ministerie in aanmerking genomen - de nota-Van Dam - een bedrag van circa *f* 4,2 miljoen voor de stichtingskosten in aanmerking komt. Men stelt vervolgens letterlijk: „In verband met de kwaliteit van het gebouw kan onze inziens ongeveer 1/3” - *f* 1,4 miljoen - van dat bedrag besteed worden aan de aankoop.” Duidelijk wil ik erop wijzen dat herhaaldelijk zowel door collega Wagemakers als door mij met de rijksoverheid is gesproken om te trachten nog andere mogelijkheden te krijgen, maar latere gesprekken met het ministerie hebben ons duidelijk gemaakt dat niet 1/3 deel van de stichtingskosten aan verwerving mag worden besteed, doch slechts 1/4 deel. Dat betekent dat de budgetruimte voor de verwerving alleen nog maar lager werd. Om die reden sprak ik over ongeveer *f* 1 miljoen, terwijl het advies van de L.O.B.H. in de richting van de *f* 1,4 miljoen ging. Ook *f* 1,4 miljoen levert echter gezien het taxaat van ongeveer *f* 3,5 miljoen nog altijd een tekort op van *f* 2,1 miljoen, waarvoor binnen de nota-Van Dam geen mogelijkheden bestaan. Ik meen dat de benadering van het L.O.B.H., waarbij zeer uitvoerig alle subsidie- en stichtingskostenconsequenties worden aangedragen, duidelijk maakt dat de Carolus-flat sec, losgeweekt uit het totale project subsidietechnisch gezien in het kader van de regeling-Van Dam als een onhaalbaar project moet worden beschouwd. Ik meen dan ook dat wij aan het onderzoek waarom in de motie wordt gevraagd geen behoefte meer hebben.

De v o o r z i t t e r : Wil mevrouw Einmahl, gehoord de beantwoording in twee instanties, haar motie handhaven of is zij bereid die in te trekken?

Mevrouw Einmahl-van der Beek: Mijnheer de voorzitter. Ik wil nog graag één vraag stellen. De wethouder is op één aspect zeer duidelijk ingegaan. Hij heeft zich bereid verklaard de mogelijkheden voor de woningwetsector te onderzoeken en hij is tevens bereid met de raad over die mogelijkheden te overleggen alvorens er een definitieve beslissing wordt genomen. Eén aspect van mijn motie is echter niet goed tot uitdrukking gekomen. In de motie staat namelijk heel duidelijk dat wij ook een exploitatietekort moeten aanvaarden als dat noodzakelijk is. Ik heb daarover niets gehoord in de beantwoording. Is de wethouder van mening dat het realiseren van woningwetbouw met een sluitende begroting moet geschieden of is hij eventueel bereid een nadelig saldo te accepteren?

De heer wethouder Van Rooij: Mijnheer de voorzitter. Wij zullen inderdaad trachten die woningwetbouw binnen het project te realiseren, maar dan wel binnen het kader van een sluitende exploitatie. Alvorens wij daarover uitvoerig hebben gedebatteerd zijn wij niet voornemens een exploitatietekort dat een gevolg van deze verschuiving in de differentiatie is op een andere manier uit de gemeentelijke middelen te financieren. Ik meen dat wij daarover op dit moment geen beslissing kunnen nemen, gezien de vergaande consequenties die daaraan vastzitten. Wel zijn wij bereid om binnen het kader van de mogelijkheden met het rijk te overleggen en te zoeken naar mogelijkheden van realisatie.

De heer Peijnenburg: Mijnheer de voorzitter. Ik weet natuurlijk ook dat het L.O.B.H. een onderzoek heeft verricht, want ik heb het hier voor mij liggen. Het is mij natuurlijk ook bekend dat het L.O.B.H. daarbij uitvoerig is ingegaan op de subsidieregelingen. Dat was ook niet zo moeilijk, want wat daarover is gesteld kun je ook exact kopiëren uit de nota-Van Dam. Daarnaast heeft dat onderzoek op ons een vrij beperkte indruk gemaakt. Ik heb gesproken van een neutraal onderzoek, waarvan ik de achtergrond heb geschetst, maar dat wordt nu als wantrouwen en beschuldigingen gekwalificeerd. Ik heb ook duidelijk in die geest gesproken en ik wil daar daarom ook niets op afdingen. Ook het L.O.B.H. is echter een belangenorganisatie en daar gaat het om. Wij willen een onderzoek doen verrichten door iemand die hier volledig los van staat en om die reden handhaven wij de motie.

De voorzitter: Heeft mevrouw Einmahl al bepaald wat zij met haar motie wil doen?

Mevrouw Einmahl-van der Beek: Mijnheer de voorzitter. Ik heb daarover even met de anderen overlegd. Wij zijn bereid de motie in te trekken als ik uit de woorden van de wethouder mag begrijpen dat er in Den Haag zal worden gepraat, waarbij de mogelijkheden zullen worden bekeken. Ik heb verder uit zijn woorden begrepen dat hij in principe wil uitgaan van een sluitende begroting, maar dat hij eventueel andere mogelijkheden wil overwegen, doch niet eerder dan na een uitvoerig debat met de raad. Als dat zo wordt vastgelegd zijn wij bereid de motie in te trekken.

De voorzitter: Wij zullen dan nu stemmen over de motie van de heer Peijnenburg en twee andere leden van de Groepering Knillis. Uit het betoog van de wethouder zult u al hebben begrepen dat deze motie door het college niet aanvaardbaar wordt geacht.

Hierna wordt de motie van de heer Peijnenburg c.s. in stemming gebracht en met 27 tegen 7 stemmen verworpen.

TEGEN stemmen de heren De Ligt, Kruse, Gompén, Beekmans, Neefs en Maring, mevrouw Einmahl-van der Beek, de heren Kagie en Ras, mevrouw Thuijs en mevrouw Ploegmakers-Aarts, de heren Pigmans, Van Heumen, Van Engelen, Van den Eerenbeemt en Van Oost, mevrouw Hoes-de Winter, de heren Wijnker, Van Roggen, Van Beek, Kaasjager, Van Uden, Van Rooij, Lensen, Verkuijlen, Van Beers en Wagemakers.

VOOR stemmen de heren Kleijne, De Jager, Tunders, Sluijter, Van de Vorst, Peijnenburg en Wijnhoven.

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten, met aantekening dat de heren Kleijne, Peijnenburg, Wijnhoven en Van de Vorst geacht willen worden tegen te hebben gestemd.

4. Voorstel tot het vaststellen van de bestemmingsplannen „De Rietvelden-Oost”, „De Rietvelden-West” en „Het Ertveld” (Bijlage nr. 112).

De heer Van Roggen: Mijnheer de voorzitter. Het is fijn dat oudere bestemmingsplannen nu met deze worden opgeschoond, met name door de nieuwe milieufactoren die we inbrengen. Het is ook plezierig dat de vestigingsproblemen met betrekking tot de detailhandel wat worden aangescherpt. Ik hoop dat de problematiek bij nieuwe vestigingen en wijzigingen in het gebruik nu in de hand kan worden gehouden.

De voorzitter: Ik ben het met de heer Van Roggen eens dat wij hiermee op de goede weg zijn. Deze be-

stemmingsplannen geven ons veel meer mogelijkheden om op te treden waar het nodig is, terwijl de problemen hierdoor tot een minimum kunnen worden teruggebracht. Wij zijn dankbaar voor uw adhesie.

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

5. Voorstel tot het opnieuw vaststellen van een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor het gebied behorende tot de kom van Empel (Bijlage nr. 112).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

6. Voorstel tot het sluiten van een overeenkomst tot het vestigen van een zakelijk recht met het Waterschap De Dommel ten behoeve van de transportleiding Heusden - 's-Hertogenbosch (Bijlage nr. 115).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7. Voorstel tot ruiling van grond met D. van Nooyen B.V. te Rotterdam achter de Postelstraat in Uilenburg (Bijlage nr. 113).

De heer K a g i e : Mijnheer de voorzitter. Over dit voorstel is gesproken met één belanghebbende, namelijk Van Nooyen B.V. te Rotterdam. De gemeente heeft niet het initiatief genomen om overleg te plegen met andere belanghebbenden, met name de bewoners in de directe omgeving. Van één van die belanghebbenden is er echter in ieder geval wel een reactie gekomen. In de brief die hij heeft geschreven trof ik een aantal argumenten aan die mijns inziens de moeite waard zijn om daar even met elkaar over te praten. Ik wil u naar aanleiding daarvan verzoeken dit voorstel een maand aan te houden.

De heer N e e f s : Mijnheer de voorzitter. De woorden zijn mij reeds uit de mond genomen, c.q. voor de voeten weggemaaid. Ik had mij in dezelfde geest willen uitdrukken, want ik kan aan het voorstel zelf eigenlijk niet zien welk algemeen nut hiermee wordt gediend en welke voordelen erin zitten. Ik zou het daarom wel eens wat nader willen bestuderen en daarom lijkt mij een maand uitstel, mede gezien hetgeen de heer Kagie heeft gezegd, bijzonder zinvol.

De v o o r z i t t e r : Wij hebben jarenlang onderhandeld met de firma Van Nooyen om te komen tot ontsluiting van de Uilenburg-I aan die zijde, teneinde het mogelijk te maken in het Uilenburgstraatje een paar woningen te bouwen. Thans heeft dat tot resultaten geleid in die zin dat men via een ruiling de mogelijkheden daartoe wil openen. Hiervoor zal de muur worden verzet, een erg fraaie muur die met klimop is begroeid. In het voorstel hebt u kunnen lezen dat het wellicht mogelijk is die muur met oude stenen te herbouwen. Daarnaast zal er een mogelijkheid zijn voor parkeren op eigen terrein voor deze firma, een wens die wij aan velen voorleggen; er zal parkeerplaats kunnen worden gecreëerd voor één auto. Volgens het bestemmingsplan is dat niet toegestaan en daarom zal het daarvoor moeten worden gewijzigd. U weet dat Uilenburg-I onherroepelijk is. Maandag hebben wij degenen ontmoet die menen dat het wat het parkeren op het binnenterrein betreft niet bij één auto zal blijven. Wij hebben meegedeeld dat het bestemmingsplan verder parkeren niet toelaat, omdat dat binnenterrein bestaat uit binnentuinen. Het parkeren van één auto kan niet worden vermeden, maar voor het overige zal daar worden gewoond. Het betreffende pand kan ook niet voor kantoordoeleinden worden verkocht, waarbij het binnenterrein als parkeerplaats zou worden benut. De procedure zal nog in gang worden gezet en daarbij zal men de mogelijkheid hebben protest aan te tekenen en zijn zegje te zeggen. Het is op dit moment niet aan mij bezwaar aan te tekenen tegen uw voorstel de agenda voor de vergadering van eind juni nog wat uit te breiden door dit voorstel thans aan te houden, maar ik wil u dat toch ontraden. Er is al vele jaren over deze kwestie gesproken en mijns inziens zijn de mogelijkheden voor de bezwaarden nog ruim bij het wijzigen van het bestemmingsplan. Hopelijk kan men ervan worden overtuigd dat hetgeen nu gebeurt de meest haalbare transactie is, waarmee het plan Uilenburg ook wordt gediend.

Ik meen dat ik hiermee de heer Neefs enig inzicht op de achtergrond van het een en ander heb gegeven en hopelijk wil de heer Kagie genoeg nemen met de mogelijkheid voor de belanghebbenden om bij de wijziging van het bestemmingsplan eventueel in beroep te gaan.

De heer K a g i e : Mijnheer de voorzitter. Ik kende dit verhaal wel ongeveer.

De v o o r z i t t e r : Ik kende ook uw vragen en ik kon daar dan ook gemakkelijk op inspelen; wij kenden elkaars standpunt.

De heer K a g i e : Ik heb geen nieuwe argumenten gehoord. De ruiling waarom het in dit voorstel gaat is niet met de diverse belanghebbenden besproken, maar er is wel op gereageerd. Het voorstel als zodanig wil ik helemaal niet afwijzen, maar ik meen dat de betrokkenen het recht hebben hierover te praten, want zij hebben ook een bepaalde kijk op de verdeling van dat gebiedje. Ik vind dat hierbij niet naar de bezwaarschriftenprocedure bij de wijziging van het bestemmingsplan moet worden verwezen, maar dat moet worden geprobeerd deze kwestie van tevoren glad te strijken.

De v o o r z i t t e r : Wilt u van uw verzoek om het voorstel een maand aan te houden een voorstel maken? U hebt al gehoord dat het college van mening is dat er nu een besluit moet worden genomen.

De heer P e i j n e n b u r g : Mijnheer de voorzitter. Gehoord de discussie willen wij het voorstel van de heer Kagie om dit voorstel aan te houden ondersteunen.

De heer N e e f s : Mijnheer de voorzitter. Ik wil dit voorstel eveneens ondersteunen.

Hierna wordt het voorstel van orde van de heer Kagie c.s. bij handopsteken verworpen.

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten, met aantekening dat de heren Neefs, Kleijne, De Jager, Tunders, Maring en Sluijter, mevrouw Einmahl-van der Beek, de heren Kagie, Beekmans, Gompen, Van de Vorst, Wijnhoven en Peijnenburg geacht willen worden tegen te hebben gestemd.

8. Voorstel tot het aangaan van een huurovereenkomst met de Staat der Nederlanden met betrekking tot het onroerend goed Boschveldweg nrs. 72-73, alhier (Bijlage nr. 128).

De v o o r z i t t e r : Een wijziging op dit voorstel hebben wij op uw tafels gelegd.

De heer W i j n h o v e n : Mijnheer de voorzitter. Met de huur kunnen wij instemmen. In de voorloper wordt evenwel gesproken over de huisvesting van enige verenigingen, kleine groepen van personen etcetera. Ik heb begrepen, wat ik overigens ook begrijpelijk vind, dat er op het ogenblik te hooi en te gras mensen worden gepolst, maar kan over de condities ten aanzien van huren en beheersfuncties en dergelijke niet eens in enigerlei commissie - de commissie Culturele Zaken of de commissie Maatschappelijk Welzijn - worden gesproken?

De v o o r z i t t e r : Ik moet u zeggen dat wij niet te hooi en te gras werken; wij doen dat over het algemeen niet en ook niet wat dit punt betreft. Vervolgens wil ik opmerken dat door de lage huur die door ons is bedongen de mogelijkheid is geopend om in de eerste plaats Domeinen te ontlasten, met betrekking tot de restauratieplannen voor de Citadel, van degenen die daar zijn gehuisvest. Het gebouw biedt echter zo veel mogelijkheden dat wij een lijst hebben laten maken van al degenen die om huisvesting vragen, van mensen die willen drummen tot hele harmonieën toe. Deze lijst is bekeken door de afdeling Culturele Zaken en door de afdeling Ruimtelijke Ordening, Economische en Bouwzaken, die voor de verhuur zorgt. Er zal worden bekeken op welke tijden deze mensen van het gebouw gebruik zouden willen maken, hoeveel ruimte zij nodig hebben en wat zij daar zouden willen bergen. Wij hopen dat wij er goed in zullen slagen daar een groot aantal mensen onder te brengen. Als wij daarmee vrijwel rond zijn zullen wij aan de commissie Culturele Zaken en aan de commissie Openbare Werken, in verband met de kwestie van de verhuur, een voorstel voorleggen.

De heer W i j n h o v e n : Mijnheer de voorzitter. Dat ben ik allemaal wel met u eens, maar de mensen die nu zijn aangezocht weten bijvoorbeeld nog niets over de huren.

De v o o r z i t t e r : Het schijnt u te verbazen dat wij het nu eens met elkaar eens zijn, maar mij verheugt het zeer. U bent het toch ook met mij eens dat wij nu een goede vorm hebben gevonden?

De heer W i j n h o v e n : Ik heb er toch wel een kanttekening bij geplaatst.

De v o o r z i t t e r : U vindt dat er gesprekken moeten plaatsvinden voordat tot verhuur wordt overgegaan?

De heer wethouder L e n s e n : Mijnheer de voorzitter. De verhuur als zodanig is voorbehouden aan de commissie Openbare Werken, maar het lijkt mij niet problematisch dat ook in de commissie Culturele Zaken hierover nog wordt gesproken. Mijns inziens zal er ook een bespreking moeten plaatsvinden in de Sportcommissie en in de commissie Maatschappelijk Welzijn, omdat ook sprake zal zijn van het onderbrengen van sportactiviteiten en van het huisvesten van verenigingen en instellingen in de sector van het maatschappelijk welzijn. De behandeling van het een en ander zal dus plaatsvinden in de commissie Openbare Werken en de andere commissies zullen worden geïnformeerd.

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

9. Voorstel tot wijziging van het eerder genomen aankoopbesluit m.b.t. het complex „De Spuistroom” aan de Molenstraat/Sint Jansstraat van G. J. C. Wenting (Bijlage nr. 131).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

10. Voorstel tot aankoop van grond van de fam. Mulders in Maaspoort (Bijlage nr. 114).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

11. Voorstel tot aankoop van de panden Parklaan 15 t/m 21 (genaamd het Tilmanshofje) van de heer R. M. Klaver te Rosmalen (Bijlage nr. 132).

De v o o r z i t t e r : Ik maak u erop attent dat er een brief is binnengekomen van de heer Klaver die ons heeft meegedeeld dat hij geheel akkoord gaat met de verkoop van het Tilmanshofje aan de gemeente overeenkomstig het ontwerp-besluit.

Mevrouw E i n m a h l - v a n d e r B e e k : Mijnheer de voorzitter. Wij kunnen met dit voorstel instemmen en wij vinden het plezierig dat wij hiermee een stukje van Den Bosch kunnen beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen. Wij hadden graag gezien dat dit ten aanzien van meer stukken van de stad mogelijk was geweest.

Op dit moment willen wij wel duidelijk afstand nemen van het in de voorloper vermelde voornemen om een aantal van de panden te verkopen. Ik meen dat daarover nog maar eens nadrukkelijk in de commissie moet worden gepraat, maar dit soort woningen kunnen goed worden benut voor de huisvesting van één- en tweepersoons-huishoudens. Het argument dat wel tot verkoop moet worden overgegaan, omdat er anders te veel geld mee is gemoeid moet mijns inziens worden gezien in relatie tot andere panden in de binnenstad die wij al of niet willen aankopen.

De heer R a s : Mijnheer de voorzitter. Ik sluit mij bij de woorden van mevrouw Einmahl aan.

De heer W i j n h o v e n : Mijnheer de voorzitter. Ik wil de woorden van mevrouw Einmahl eveneens ondersteunen. Overigens begrijp ik dat de kwestie van de verkoop toch weer terugkomt in de raad.

De v o o r z i t t e r : Wij zullen niet verkopen zonder uw raad te raadplegen; dat is niet onze gewoonte. Overigens geschiedt deze aankoop niet tegen een schoonheidsprijs, want wij verwerven de woningen voor een groot bedrag. Het gaat hier om kleine, constructief goede woningen waaraan echter veel moet gebeuren. Als de gemeente iets in bezit krijgt zijn de huurders er meestal als de kippen bij om te vragen of wij het een en ander aan het sanitair, aan de verlichting en aan kwaliteitsverbetering willen doen. Dit zal nogal wat gaan kosten, waardoor de huur misschien zodanig zal stijgen, dat de mensen achteraf gezien niet zo gelukkig zullen zijn met onze aankoop en de verandering van eigenaar. Om die reden is in het stuk de overweging naar voren gebracht om een gedeelte van de woningen, eventueel in de staat waarin zij nu verkeren, voor een lage prijs te verkopen, zodat jonge mensen er met behulp van de bestaande subsidiemaatregelen een voortreffelijke woning van kunnen maken. De bejaarden die dat misschien niet wensen willen wij de mogelijkheid laten behouden de woningen te huren. Overigens vormt de verkaveling van deze acht woningen op 1.200 m² als zodanig al een geweldig probleem. De raad zal in een later stadium aan de hand van voorstellen over het een en ander een beslissing kunnen nemen. Door sommigen is het college al duidelijk gemaakt dat verkoop niet in goede aarde zal vallen, maar ik neem aan dat men met deze aankoop geen problemen zal hebben; de overweging die in het stuk naar voren is gebracht behoeft daarvoor geen beletsel te zijn. De raad zal later moeten bezien of hij genoeg wil nemen met een hoge huur en een stukje slecht woningbezit waarover de huurders toch niet tevreden zullen blijven. In ieder geval worden door deze aankoop sociale problemen tot een oplossing gebracht.

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

12. Voorstel tot wijziging e.q. uitbreiding van de erfpachtovereenkomst met M. Teulings voor de ondergrond van „Boerderij de Pettelaar” (Bijlage nr. 133).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

13. Voorstel tot het vaststellen van enige besluiten tot wijziging van de gemeentebegrotingen voor de dienstjaren 1977 en 1978 (Bijlagen nr. 120).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

14. Voorstel tot vaststelling van de vergoeding ex artikel 73 der Kleuteronderwijswet over 1974 en 1975 (Bijlage nr. 125).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

15. Voorstel tot het verlenen van medewerking ex artikel 50 der Kleuteronderwijswet, artikel 72 der Lageronderwijswet 1920 en artikel 183 van het Besluit buitengewoon onderwijs 1967 juncto artikel 72 der Lageronderwijswet 1920 (Bijlage nr. 129).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

16. Voorstel tot het vaststellen van een verordening op de heffing en invordering van schoolgeld voor het volgen van onderwijs aan de Stedelijke Muziekschool in de gemeente 's-Hertogenbosch (Bijlage nr. 118).

De v o o r z i t t e r : Op de derde regel van de voorloper staat dat uw raad een besluit heeft genomen op 29 september 1977, maar het moet zijn „6 juni 1977”.

De heer W i j n h o v e n : Mijnheer de voorzitter. Wij hebben een schriftelijk geheugen dat ik thans voor mij heb liggen. Op 6 juni 1977 was er eveneens een soortgelijk voorstel aan de orde; overigens is dit volgens de wethouder een kwestie die niet jaarlijks aan de orde komt!

Ik heb wat de muziekschool betreft gevraagd om een behoefte-onderzoek in verband met dependances voor de muziekschool. Wethouder Verkuijlen antwoordde daar toen op: „Hetgeen de heer Wijnhoven heeft gezegd aangaande een verdere behoefte aan dependances wil ik overnemen, in die zin dat het mij nuttig lijkt het in het kader van het educatief plan, waar we dadelijk over spreken mee te nemen, tenminste als vraagpunt. Het komt mij voor dat daarover binnen de commissie Muziekonderwijs nog wel bepaalde gedachten zullen leven, die wij daar verder zullen kunnen uitdiepen.” Wij zijn nu een jaar verder en ik zal graag iets over het resultaat daarvan horen.

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Mijnheer de voorzitter. Het is terecht dat de heer Wijnhoven hiernaar vraagt. Wij hebben in het kader van het educatief plan over bepaalde nieuwe cursussen gesproken die door de muziekschool worden geëntameerd op de wat meer vrije markt, om het eens zo te noemen. In dat kader kan de lijn vanuit het vorig jaar wel worden gelegd. Ik kan de heer Wijnhoven bovendien mededelen dat wij over het aspect van dependances nog steeds overleg plegen. In de begroting-1979 hebben wij echter wel enige uitbreiding van de dependancevorming voorgesteld. Bij die gelegenheid kunnen wij hier dus weer op terugkomen.

De heer W i j n h o v e n : U gaat dus door met onderzoeken?

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Wij onderzoeken door.

De heer W i j n h o v e n : Ik zou bijna willen vragen hoe kort de termijn daarvoor zal zijn!

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

17. Voorstel tot uitgifte in erfpacht van percelen grond in het sportveldencomplex „De Meerendonk” aan de voetbalverenigingen D.V.S. Boys, L.V.V. '58 en Beatrix '63 (Bijlage nr. 123).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

18. Voorstel tot het aangaan van een rekening-courant-overeenkomst met de Coöperatieve Bouwvereniging „Eigen Bezit” u.a. te 's-Hertogenbosch (Bijlage nr. 124).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

19. Afscheid van wethouder A. J. C. Wagemakers.

De v o o r z i t t e r : Ik geef graag het woord aan de nieuwe loco-burgemeester, wethouder Verkuijlen.

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Mijnheer de loco-burgemeester, collega Wagemakers. Ik meen dat ik ook in uw naam goed handel als ik op dit moment uw echtgenote en uw familie op de publieke tribune van harte welkom heet bij dit onderdeel van de vergadering. Het is een onderdeel waarvan de aanleiding ons allen bekend is en waarvoor we bij de rubriek „ingekomen stukken” een brief van u hebben ontvangen. Een en ander is aanleiding dat wij nu afscheid van u nemen.

Het is een gedachte waaraan wij allen nog goed moeten wennen dat u na twintig jaar raadslidmaatschap, waarvan acht als wethouder, ons nu als zodanig gaat verlaten om binnen te treden in het illustre gezelschap van burgemeesters en dan nog wel in het op korte afstand gelegen Heeswijk-Dinther. Ik vind het een eer dat juist ik door toevallige omstandigheden op deze plaats namens het college het woord mag voeren. U zult zich herinneren dat ook ik het was die als toenmalig fractievoorzitter van de K.V.P. u in 1970 mocht uitnodigen u voor het wethouderschap beschikbaar te stellen. Het is slechts weinigen bekend dat dit gebeurde in een situatie die we ons van u nauwelijks kunnen voorstellen. U was toen namelijk aan het bed gekluisterd, waarin u lag bij te komen van een niersteenaanval. Aanvulling van het college was nodig geworden, omdat de heer Lennaerts en ik ons niet meer voor een wethouderszetel ter beschikking stelden. Min of meer ten onrechte plegen de meeste geschiedschrijvers voorbij te gaan aan de eerste twaalf jaar van uw raadslidmaatschap, van 1958 tot 1970, waarin u lid was van de Commissies voor Sociale Zaken, Lichamelijke Opvoeding en Sport en Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Personenvervoer. Ter geruststelling kan ik evenwel zeggen dat u niet tegelijkertijd van al die commissies lid was. Uit deze commissiekeuze blijkt reeds uw grote belangstellingsgebied, maar meer opvallend was de wijze waarop aan het raadswerk inhoud werd gegeven.

Het raadslid Wagemakers had altijd alle stukken bestudeerd. Hij had geregeld informatieve gesprekken gevoerd met leden van het college, met collega's en met ambtenaren en steeds kwam hij met een standpunt dat zich kritisch-constructief onderscheidde van dat van anderen. Reeds uit deze periode is de bijna onuitputtelijke energie bekend waarmee de heer Wagemakers de problemen te lijf ging. Zo was hij eenmaal in de tijd van het vorige reglement van orde algemeen rapporteur bij de begrotingsbehandeling. Hij was ook degene die, overigens als kenner als geen ander van de situatie, met het initiatief kwam tot sanering van de Vogelwijk. Dat lijkt inmiddels al weer zo lang geleden, maar het behoort nog tot het zeer nabije verleden.

In 1970 kreeg zijn lokale politieke en bestuurlijke werk toch wel een extra dimensie, toen de heer Wagemakers tot wethouder werd benoemd, belast met de boeiende en enerverende portefeuilles ruimtelijke ordening, openbare werken en milieu.

In de acht jaar van zijn wethouderschap groeide het aantal inwoners van de stad van 81.600 tot 86.800. Het aantal personen in dienst van de gemeente, zonder die met betrekking tot het onderwijs, groeide van 1.223 tot 1.587 en het aantal personeelsleden van de dienst van gemeentewerken daarbinnen van 430 tot 509. In 1970 bedroeg het eindcijfer van de gewone dienst bijna *f* 59.000.000,— en in 1978 is het opgelopen tot bijna *f* 210.000.000,—, zodat er sprake was van een toename met 256%. De kapitaalslasten van investeringen, de sector waarin het werk van wethouder Wagemakers zich voor een belangrijk deel afspeelde, liepen op van ruim *f* 30.000.000,— tot bijna *f* 73.000.000,— op jaarbasis. De boekwaarde van de investeringen steeg van bijna *f* 392.000.000,— tot bijna *f* 728.000.000,—. De jaarlijkse storting in de onderhoudsfondsen, voor ons een geliefd onderwerp, ging omhoog van *f* 3,4 miljoen in 1970 tot *f* 12,2 miljoen in 1978. Niet alleen blijkt uit deze illustratie van cijfers wat voor een geweldige ontwikkeling op gemeentelijk vlak in het algemeen heeft plaatsgevonden in nauwelijks acht jaar tijd, maar in het bijzonder geldt die voor de sectoren waarbij collega Wagemakers speciaal was betrokken.

Zij die hem kennen weten dat hij de gewoonte had ook de stukken van zijn collega's goed te bestuderen en daarover zijn opmerkingen te maken. Zijn onvermoeibare inzet en zijn op velerlei wijze tot uitdrukking komende brede belangstelling hebben in feite betekend dat hij over de grenzen van zijn eigen portefeuille heen het gemeentelijk beleid als geheel merkbaar heeft beïnvloed. Zonder dat ik daaraan iets wil afdoen, wil ik opmerken dat er niettemin verschillende beleidsaspecten zijn waaraan meer in het bijzonder zijn naam verbonden zal blijven. Zonder

daarbij volledigheid na te streven noem ik in dat verband de uitvoering van het bestemmingsplan-Noord, het Hoogspoor, de ontwikkeling van het bestemmingsplan-Maaspoort, de overeenkomst met Brabants Vastgoed, de bouw van de Trierbrug, de milieuraapporten en de instelling van een Milieuraad alsmede het totaal van het binnenstadsbeleid met als speciale herkenningstekenen de behandeling van het rapport van de externe deskundigen, het uitbrengen van het rapport Zicht op de Binnenstad, de voorbereiding van een nieuw structuurplan voor de binnenstad, het raadsbesluit om de regering te verzoeken grote delen van de binnenstad aan te wijzen als Beschermde Stadsgezicht, de voorbereiding van elf bestemmingsplannen voor de binnenstad, de medewerking aan de parkeergarages De Kuil en die op het Burgemeester Loeffplein en de afwijzing van die onder de Parade, de invoering van het voetgangersgebied, het op gang brengen van vele restauraties waaronder die van de Binnendieze, de stadswallen, de kerk en de toren van de Sint Jan en het Kruithuis, het rioleringsplan voor de binnenstad, het rapport over de Zuid-Willemsvaart, de bouw van het Casino, het stadskantoor en Eurocinema, de aankoop van de St. Josephkerk, de fabriek van Lambooy, de Capsulefabriek en het De Gruijter-complex, de discussies over de Sint Pieter, Het Zand en het nieuwe kantoor voor gemeentewerken en de herinrichting van de Markt, die zeer binnenkort zal plaatsvinden.

Natuurlijk betekent het binnentreden in een college het stappen in een rijdende trein. De problemen zijn dan al in behandeling of gesignaleerd, maar niettemin kan worden gezegd dat collega Wagemakers op de genoemde activiteiten een zeer persoonlijk stempel heeft gedrukt. Door zijn grote voortvarendheid, originaliteit en doorzettingsvermogen zijn in zijn wethoudersperiode problemen die eerst onontwarbaar leken opgelost of aangepakt.

Ook vertegenwoordigende hij de stad Den Bosch in tal van organen zoals het Stadsgewest, waarvan hij vanaf het begin, dus ook als raadslid, deelgenoot was van het dagelijks bestuur met de bijzondere zorg voor de portefeuille volkshuisvesting. Verder zagen we hem als onze belangenbehartiger in de restauratiecommissie van de Sint Jan, het Hypotheekfonds Zuid-Nederland, de waterschappen Dommel, Dieze, Maaskant en Maas- en Diezepolders en de Federatie Welstandstoezicht. Hij was vervolgens lid van de V.N.G.-commissie-Merkx, die een studie maakte en voorstellen deed met betrekking tot de positie van raadsleden, van de V.N.G.-commissie voor het milieubeheer en van de V.N.G.-commissie afdeling Noord-Brabant tot bestrijding van de verontreiniging van oppervlaktewateren. Specifieke vermelding verdient ook nog - we hebben het vandaag nog in de krant kunnen lezen - zijn voorzitterschap vanaf de oprichting van de bestuursraad van Empel en Meerwijk. Wie nu denkt dat een mens aan dit alles toch wel meer dan zijn handen vol heeft, vergist zich als het om de heer Wagemakers gaat. Hij deed namelijk met de vrijetijd die hij eigenlijk niet had nog zo veel dat je het feitelijk niet voor mogelijk houdt. Zo noteerde ik hem in talloze bestuursfuncties in K.V.P.- en C.D.A.-verband, als lid van provinciale staten van 1970 tot 1974, als secretaris van de voormalige Katholieke Jeugdraad, als voorzitter van R.K.J.V.V., als voorzitter van de Bossche Jeugdactie, als collectant in zijn vroegere parochie, als lid van het jeugdministerie van Oeteldonk en als actief lid van de Vincentiusvereniging.

Gezegend met een goede gezondheid en een ijzersterke conditie, welke door de alom beroemde sigaar nimmer schenen te worden aangetast, deed collega Wagemakers alles wat hij maar kon en nog veel meer met een bewonderenswaardig plichtsbef. Hij toonde ons het beeld van een markante persoonlijkheid, die door zijn manier van optreden en doen veel respect afdwong, maar evenzeer, natuurnoodzakelijk, vijanden maakte. Uitbundig is de lof over hem gezongen, maar niet minder duidelijk is hij door anderen verguisd. Zij die hem van nabij hebben meegeemaakt weten dat hij van het één uitvoerig kon genieten, maar dat het andere pijnlijk aan hem knaagde.

Gezegend is hij ook met een voortreffelijke echtgenote, die hem de ruimte liet om zich in zijn werk te kunnen uitleven, hem steunde en stimuleerde, zichzelf wegcijferde en ervoor zorgde dat thuis, in het grote, langzaam uitwaaiende gezin alles op rolletjes liep. Als wij op deze avond woorden van dank en erkentelijkheid uiten, gelden die op bijzondere wijze voor mevrouw Wagemakers, die ik graag namens ons allemaal een kleine bloemenhulde wil brengen.

(applaus)

De heer wethouder V e r k u i j l e n : Onze scheidende collega wensen wij geluk met de eervolle benoeming tot burgemeester van Heeswijk-Dinther. Wij hopen graag dat de vervulling van het burgemeestersambt een nieuwe dimensie zal toevoegen aan zijn reeds rijkge vulde arsenaal van maatschappelijke activiteiten.

U neemt, collega Wagemakers, naar Heeswijk-Dinther een schat van bestuurlijke ervaringen mee, waaraan ze daarginds nog veel plezier kunnen beleven. Het waren in Den Bosch dynamische en veelbewogen jaren die u en ons in menig opzicht nog lang zullen heugen. U hebt voor deze stad en haar inwoners erg veel tot stand kunnen brengen, waardoor uw naam tot in lengte van jaren daaraan verbonden zal blijven. Daarvoor past het ons u op-

recht en van ganser harte dank te zeggen en de hoop uit te spreken dat u er zelf ook met veel voldoening op zult terugzien.

Tot besluit van uw twintigjarige loopbaan als raadslid en uw achtjarig wethouderschap geven wij onze erkentelijkheid een bijzondere vorm door u mede te delen dat het college heeft besloten u als uiting daarvan de Zilveren Stadspenning toe te kennen.

(applaus)

De heer wethouder **V e r k u i j l e n**: Wij zijn uiteraard van mening, collega Wagemakers, dat wij daarnaast ook nog in ander opzicht onze erkentelijkheid mogen en moeten uitdrukken, al kunnen wij ons voorstellen dat u dit cadeau met erg veel plezier ontving. Wij hebben enige naspeuringen verricht en zijn tot de ontdekking gekomen dat wij u een groot plezier zouden kunnen doen met enige zaken die in de audiovisuele sfeer liggen. Het is mij een groot genoegen u namens de stad Den Bosch aan te bieden een diaprojector met toebehoren en een foto toestel dat helemaal automatisch werkt, zodat er nauwelijks iets mis kan gaan. Wij hopen dat u in de nieuwe omgeving voldoende tijd en gelegenheid zult vinden om daaraan de nodige aandacht te besteden en ons wellicht nog eens te laten genieten van de producten die u daarmee zult vervaardigen. Graag namens de stad nog deze presentjes. Het ga u bijzonder goed in Heeswijk-Dinther.

(applaus)

De heer **V a n R o g g e n**: Mijnheer de voorzitter. Het is mij een bijzonder groot genoegen om namens de raad onze scheidende en thans zilveren wethouder Ton Wagemakers te mogen toespreken. Ik heb mij niet verdiept in de problematiek die ertoe heeft geleid dat ik hier sta. Ik acht het waardiger en waardevoller ons scheidend raadslid, tevens wethouder en loco-burgemeester, eens in het zonnetje te zetten. U weet dat het zonlicht altijd heldere en goedbelichte kanten aan een object geeft, maar daarnaast zijn er ook altijd schaduwranden.

In de eerste plaats wil ik u onze welgemeende gelukwensen doen toekomen met uw benoeming tot burgemeester van Heeswijk-Dinther, waarbij ik ook graag uw vrouw en kinderen wil betrekken. Velen zullen van mening zijn dat na een zeer actieve loopbaan deze nieuwe functie kan worden gezien als een bekroning van het vele werk dat hier in vele jaren door u is verricht. De nieuwe functie zal weliswaar niet de ontstuimigheid kennen als het nu vaarwel gezegde wethouderschap, maar het zal wel een functie zijn waarbij je niet stil hoeft te zitten, wat u trouwens tóch niet kunt; dat hebben wij zojuist van wethouder Verkuijlen al gehoord. Ook daar zal nog het nodige zijn te doen, misschien ook op uw vakgebied met betrekking tot bijvoorbeeld bestemmingsplannen. Ik denk dat het buitengebied daar ook nog wel aan snee zal komen en misschien zal er nog een grote restauratie zijn te verrichten.

In het politieke debat heeft wethouder Wagemakers altijd zijn mannetje gestaan. Over elk onderwerp had hij zich een dikke documentatiemap verworven; menigmaal was die map dikker dan zijn sigaren, terwijl die er toch ook wel mochten zijn.

Het is mijn bedoeling een korte kritische beschouwing te geven over zijn periode van twintig jaar raadslid, waarvan acht jaar als wethouder van ruimtelijke ordening, openbare werken en milieu. Daarbij moet nog worden vermeld het vele werk dat door hem is verricht in K.V.P.- en C.D.A.-verband in plaatselijke, regionale en landelijke kringen alsook indertijd in provinciale staten van Noord-Brabant. In de periode van zijn raadslidmaatschap heeft hij ons allen eens verrast door in de komkommertijd tien of twaalf vragen aan burgemeester en wethouders te stellen. Sindsdien is het stellen van schriftelijke vragen in zwang gekomen. Mogelijk heeft wethouder Wagemakers zijn antwoord op al die vragen inmiddels binnengekregen, maar zo niet, dan zal zijn opvolger het antwoord wel kunnen opstellen en het sturen naar zijn adres in Heeswijk-Dinther.

In de periode van zijn wethouderschap heeft de heer Wagemakers zich ontpopt als een ware stadstimmerman en in die hoedanigheid timmer je uiteraard aan de weg. Door de één wordt dat werk zeer gewaardeerd, een ander plaatst er kritische kanttekeningen bij en een derde is het er helemaal niet mee eens. Opmerkingen die ik wel eens hoorde over „de botte bijl” en „klompen” zijn mijns inziens helemaal niet passend. Dit is ook helemaal geen gereedschap of schoeisel waarmee een stadstimmerman te werk gaat. Overigens is het ook heel natuurlijk dat waar wordt gewerkt ook fouten worden gemaakt. Je kunt alleen voor 100% fouten voorkomen als je helemaal niet werkt.

Ik ben er van overtuigd dat de achterban thuis - ik ben er blij om dat ook mevrouw Wagemakers hier aanwezig is - de broodtrommel van de timmerman op karwei steeds met heel veel liefde vulde als hij zich 's ochtends vroeg naar het werk begaf, dit terwijl men wist dat hij misschien pas laat in de avond zou terugkomen. Gelukkig voor hem bleef dit trommeltje steeds met liefde en toewijding gevuld, waardoor ook wij mevrouw Wagemakers veel dank zijn verschuldigd.

Wethouder en loco-burgemeester Verkuijen heeft al het een en ander gezegd over de vele karweien die de stadstimmerman heeft verricht, maar er kan nog wel het een en ander bij worden vermeld, bijvoorbeeld over de woningen. In de Kruiskamp werden de woningen door hem opgeleverd, in Noord startte hij met de bouw en voltooid die ook en in Maaspoort is hij gestart. Ruw geschat is er zeker een aantal van circa 10.000 woningen in de periode van zijn wethouderschap tot stand gekomen. Ik noem ook de renovatie van de woonbuurten. Diverse verouderde wijken kregen opknappingsbeurten en vele buurten staan nog steeds op stapel. Menig bewoner kan door de beide activiteiten de vruchten plukken in de vorm van een verbeterde woning in een verbeterde woonomgeving. Wat betreft het verkeer kan worden gezegd dat de ontsluiting van Den Bosch van het westen over noord naar zuid in zijn tijd gereed is gekomen. Aan het doorgaande noord-zuidverkeer is in ieder geval een halt toegeroepen. Helaas is er voor de vierde poot nog geen oplossing in het verschiet, maar die zal er ooit nog eens moeten komen. Dat is dus een taak die in uw bureaula blijft liggen. De driekwart-gordelweg - hij is weliswaar een lappendeken, maar hij functioneert goed - en het Hoogspoor kwamen ook gereed. Er werd een milieucommissie ingesteld en diverse taken van bouw- en woningtoezicht op het gebied van de Hinderwet werden aangepakt. De bemanning werd uitgebreid. Hoewel dat niet direct zichtbaar is, zal later vast wel kunnen worden gemerkt dat ons milieubeleid veel strakker maar ook veel efficiënter is geworden. Over de vuilstort kan worden gezegd dat het kampvuur in Empel werd gedoofd, terwijl de problematiek naar het Schijndelse werd verplaatst. Helaas kan wethouder Wagemakers zelf geen „Vlag” op de „Heide” plaatsen, want het is weer een stadsgewestelijk probleem geworden. In dat verband is hij er nog steeds actief mee bezig, en ik denk ook niet dat hij het zal nalaten er actief mee bezig te blijven.

U hebt vele bestemmingsplannen gemaakt, maar het regende in uw periode wél voorbereidingsbesluiten. Toch zijn er ook diverse plannen vastgelegd, laatstelijk vanavond nog, en gelukkig óók in de binnenstad. Ik denk dat de aanzet die in deze jaren is gegeven met de vele voorbereidingsbesluiten en de enkele vastgestelde bestemmingsplannen straks vele vruchten voor ons allen zal gaan opleveren. Ook werden verschillende bestemmingsplannen van een nieuwe inhoud voorzien, wat ook vanavond gebeurde. De aandacht is nu gericht op een nieuw structuurplan voor de binnenstad, maar wij moeten ervoor oppassen dat dit structuurplan geen bliksemafleider gaat worden.

Maaspoort is het grootste project dat door u is aangepakt en tevens was het het project met het grootste resultaat, met werkelijk een landelijke primeur: de gemeente won het van projectontwikkelaars. Het zij u van harte gegund en ik neem ook aan dat het het fraaiste afscheidsgeschenk is dat u uzelf hebt kunnen geven.

Wat er na Maaspoort komt is niet voor u, maar voor sommigen nog steeds onduidelijk. Wij mogen onze ogen echter niet sluiten voor een toekomstige realiteit.

De binnenstad is in dezen heel belangrijk. Sinds 1970 is daar heel veel veranderd door de totstandkoming van het winkel-wandelgebied, renovaties, restauraties van onder andere de stadswallen en de Binnendieze, het Beschermd Stadsgezicht, de restauratie van de Sint Janstoren, het stadhuis, de Citadel enzovoorts enzovoorts, te veel om op te noemen. Ook het gewone wonen kreeg echter uw aandacht. In het bijzonder wil ik nog de Binnendieze noemen. In 1969 had u als raadslid nog duidelijk moeite met het genomen besluit, maar thans zijn velen verheugd over de bereikte resultaten. Helaas werd het u niet vergund een bouwstroom langs de stromende Dieze te verkrijgen, maar dat lag niet aan u.

De riolering van de binnenstad is bijna gereed gekomen, wat waarlijk een compliment waard is.

Als schaduwvlek moet worden aangemerkt het niet tot stand komen van een N.V. Stadsherstel; de gemeente moet geen project-ontwikkelaar worden. In de plaats daarvan kregen we een overlegorgaan, waarvan het proefjaar nu voorbij is. De evaluatie zult u echter niet meer kunnen verrichten.

Ook werd geen volledige oplossing gevonden voor het probleem van de niet meer in gebruik zijnde gebouwen als scholen, kloosters, kerken en kapellen. De invulling van de twee eerstgenoemde zal nog wel mogelijk zijn, zij het met functionele versnippering en vaak minder effectief, maar ten aanzien van de laatste twee is de problematiek nog levensgroot en ook dat probleem blijft dan ook nog in uw la liggen. Ook u trof echter indertijd een volle lade aan. Er is nu eenmaal sprake van een rijdende trein en wij hebben daar dan ook alle begrip voor.

In uw periode als wethouder hebt u heel wat verkopen en inkopen van gronden en opstallen mogen regelen; ik heb ze niet kunnen tellen.

U voerde een zeer actief beleid waardoor de gemeenschap goed kon inspelen op de ontwikkeling van de stad. Met name denk ik dan aan de industriegronden die het nog steeds goed doen. U hebt altijd een ijzeren voorraad bepleit, iets dat ook in de toekomst moet blijven. Je mag je echter wel de vraag stellen of een uniforme prijs van viereneenhalve ton ook moet worden gehandhaafd; ik heb dat vandaag gedaan maar er is verder geen aandacht aan besteed.

Het in de stad gevoerde parkeerbeleid is mijns inziens echt niet slecht te noemen, maar ik betwijfel of onze beslissing van vier jaar geleden om een garage onder de Parade af te wijzen wel juist was. Volgens de laatste nota - ik heb die nog niet helemaal kunnen bekijken - is er nu een plaats ergens achter het Casino aangewezen.

In 1970 hebt u het karwei overgenomen van de vorige stadstimmerman. Zijn karwei was toen nog niet geklaard, maar in de afgelopen acht jaar zijn wel vele zaken tot stand gekomen. Wij zijn de overtuiging toegedaan - u zult daar zelf ook van overtuigd zijn - dat ook u uw karwei niet heeft kunnen opleveren; iedere dag kwamen er nieuwe problemen bij. Uw besluit om een voor u moeilijke knoop door te hakken willen wij respecteren. Het is ook een besluit dat karakteristiek voor u is. Alles overziende - ik ben er mij goed van bewust dat ik diverse dingen niet heb aangeroerd -, mét alle kritiek, mogen wij spreken van een uiterst productieve periode van onze wethouder Wage-makers, die onze dank bepaald verdient. Wij uiten die dan ook graag, mede namens velen uit Den Bosch en omgeving. Wij doen dat graag door u een passend cadeau aan te bieden. Voordat ik dat doe wil ik eerst de wens uitspreken dat het u en uw echtgenote en de kinderen die misschien nog met u meegaan naar Heeswijk-Dinther heel goed mag gaan. Ik hoop dat de goede God u daar tezamen nog vele goede en arbeidzame jaren moge geven.

Ik wil tenslotte iets zeggen over het cadeau. Zoals u ongetwijfeld weet heeft iedere timmerman die in de bouw werkzaam is een zorgvuldig in vies plastic verpakte schetterende en tetterende radio bij zich, die normaliter op Hilversum-3 is afgesteld. U krijgt van ons ook zoiets, namelijk een tuner, die u misschien op een andere zender wilt afstellen. Als aanvullend geschenk krijgt u een flitser die door het zorgen voor de juiste belichting garandeert dat foto's van uw eigen getimmerte er altijd fraai zullen uitzien. Graag bied ik u namens de raad deze geschenken aan.

(applaus)

De v o o r z i t t e r : Dames en heren. U hebt mij nooit sprakeloos gekregen, zelfs nu niet, maar u bent er wel dichtbij. Ik moet u zeggen dat dit natuurlijk allemaal veel te gek is. In de afgelopen weken heb ik de woorden overdacht die ik voornemens was tegen u te zeggen. Ik heb ze echter niet opgeschreven en daar ben ik blij om, want ik wil nog eens van hart tot hart met u spreken. Ik wil het dan niet alleen hebben over de goede zaken, maar ook over wat er nog is te doen en over de zaken die fout zijn gegaan. Al die zaken die voor de raad en voor de stad en met het college zijn gedaan, zijn natuurlijk altijd in teamverband aangepakt. Er is gesproken over mijn periode van twintig jaar als raadslid en mijn achtjarige periode als wethouder. Ik heb er zelf bijzonder veel plezier aan beleefd, met name van de vriendschap die ik ondervond, en ik heb er ook erg veel van geleerd. Via de krant heb ik al tot uitdrukking gebracht dat u mij plezier hebt gedaan door het mij mogelijk te maken dit werk te doen. Als raad en als college zouden wij eigenlijk veel zuiniger moeten zijn op de dienst van gemeentewerken en de secretarie, want die zijn het in feite die alles presteren. Wij zijn alleen maar de opdrachtgevers en soms misschien ook wel de bedervers van plannen, die wellicht veel beter voor de toekomst zouden zijn als wij er niet zo politiek aan sleutelden, maar wij doen dat nu eenmaal wat ook voor mij geldt. We hebben de hogere overheid nodig, hoewel we haar vaak verguizen, want zij moet alles financieel mogelijk maken. Twintig jaar geleden dachten wij - sommigen in deze zaal zullen zich dat ook herinneren - dat de stad kon worden bestuurd met anderhalf uur vergaderen per maand, maar nu vinden wij dat dat alleen maar kan als we anderhalve dag per maand bij elkaar zijn om beslissingen te nemen.

Het is ook duidelijk dat de problematiek zeer is toegenomen en veel meer aandacht vraagt. Twintig jaar geleden waren er wethouders die af en toe eens kwamen, maar nu zijn er wethouders die af en toe eens even weg zijn.

U zult zich kunnen voorstellen dat ik met zeer gemengde gevoelens uitstap. Ik heb nu voor het laatst de kans om hier te staan en afscheid van u te nemen en u dank te zeggen voor alle vriendelijkheid die u mij hebt betoond. Thans brengt u die tot uitdrukking door mij onder meer het bijzondere genoegen te doen mij de Zilveren Stadspenning uit te reiken. Ik denk dat ik het niet helemaal heb verdiend dat u mij nu zo vriendelijk behandelt, maar u hebt dat ook niet allen doorlopend gedaan. Dat neemt niet weg dat dit toch goed is. Bovendien komt nu uit wat ik zelf wel eens heb gezegd, namelijk dat er twee mogelijkheden zijn om mij te bedanken. Eén van die twee is de mogelijkheid van het mij bedanken nu ik zo vriendelijk zal zijn op te stappen. Toch doet u dat nu helemaal niet, want ik heb juist duidelijk de indruk dat u met mij en met mijn gezin meeleeft nu ik de stap heb gezet om hier weg te gaan, nog een nieuwe levensperiode in te gaan en een nieuwe taak aan te vatten voor de zes jaar die mij hopelijk in Heeswijk-Dinther nog worden gegeven; ik hoop dat ook daar nuttige en plezierige mogelijkheden zullen liggen.

Toen ik in 1970 met mijn wethouderschap startte - de heer Van Roggen heeft in dit verband de beeldspraak van de broodtrommel gebruikt - zei mijn vrouw dat het fijn was dat ik in ieder geval niet meer zo veel langs de weg zou zitten. Ik legde toen nogal wat kilometers af en toen was dat ook al gevaarlijk. Mijn vrouw meende ook dat ik in

deze nieuwe functie 's middags wel eens thuis zou kunnen komen. Ik denk dat dat in Heeswijk-Dinther inderdaad zal lukken! In Den Bosch is het er nooit van gekomen, waarbij ook het broodtrommeltje niet mijn sterkste zijde was; de Raadskelder bood echter meestal nog wel mogelijkheden.

Ik wil wat zaken noemen die nog dringend moeten gebeuren, die ik graag had afgemaakt of in ieder geval graag wat verder had gebracht. Vanavond is een start gemaakt met het Pleinplan, waaraan u nog veel zorg zult moeten besteden, want het zal erg moeilijk zijn dat tot een goed einde te brengen. U zult echter verder kunnen gaan met het werken aan een stukje binnenstad dat heel goed kan worden. Een ander project dat u in die omgeving zult moeten aanpakken is het complex van De Gruijter, dat eerst zal moeten verdwijnen voordat er een goede invulling kan plaatsvinden. Ik meen dat dat een uitdaging voor u is. Anderen, buiten deze stad, verbazen zich er wel eens over dat wij zo veel dingen tegelijk aanpakken, maar ik meen dat dat ook moet en dat de binnenstad daarom vraagt. Er zullen bestemmingsplannen moeten komen, nadat u zich dit jaar eerst zult buigen over een structuurplan, waarvan ik denk dat het een uitstekend uitgangspunt zal bieden en dat het ook na 1980 onze stad verder van dienst zal kunnen zijn.

Met Maaspoort zal nu ook wat verder kunnen worden gegaan. Wat dat betreft vind ik het helemaal niet erg dat ik mijn vriend Herman Veringa zo heb kunnen weerstaan - ik heb ook anderen wel eens zo behandeld - dat wij de onteigeningsprocedure hebben gewonnen. Ik ben daar erg gelukkig mee en ik denk dat er anderen zullen zijn die dat gebied voortreffelijk zullen kunnen invullen.

Aan de Zuidwal zal meer moeten gebeuren dan alleen het plaatsen van auto's en het Gertru-plan zal moeten worden afgemaakt. De dienst van gemeentewerken zal een betere huisvesting moeten krijgen, het Zand-plan ligt er nog met een groot aantal bezwaren dat daartegen is ingebracht en de parkeernota is u inmiddels voorgelegd. Voorts zullen het Hof van Zevenbergen, het Lombardje en talloze andere zaken nog uw aandacht moeten krijgen.

Ik meen vervolgens dat ik best even kan verdwijnen, omdat ik tenslotte voor enkele opvolgers in de politiek heb gezorgd. Uit ons gezin is een statenlid van Noord-Brabant voortgekomen dat ook een beetje de zorg over Brabant houdt. Verder heeft onze familie nog een raadslid in één van de kleine kernen van Brabant en een landelijk jongerenvoorzitter geleverd. Daarnaast hebben nog twee andere politieke partijen de belangstelling van leden van onze familie, waaruit blijkt dat vanuit onze familie niet alleen het C.D.A. moet worden gediend, al vind ik persoonlijk al jaren dat dat de allerbeste politieke partij is die je je kunt wensen!

Nu ik het toch over mijn gezin heb wil ik daarover nog enkele opmerkingen maken. Ik vind het fijn dat ik op de publieke tribune vele echtgenoten zie die vaak hun man of vrouw moeten afstaan voor dit werk. Wij zijn dan de geroepenen - anderen voelen zich daardoor soms getroffen - om onze stad te dienen. Dit vergt nogal wat en ik wil thans in de openbaarheid mijn dankbaarheid uiten in de richting van mijn vrouw die het mij mogelijk heeft gemaakt dit werk te doen. Ik was namelijk meer op het stadhuis dan thuis, wat vermoedelijk geldt voor vele van mijn collega's achter deze tafel. Dat is natuurlijk niet zo best, maar ik denk wel dat het moet. Er is veel te doen, waarvoor je je moet inzetten. Je gezondheid en je gezin moeten daarvoor de mogelijkheden bieden en je moet er ook de nodige energie voor hebben. Ik moet u trouwens zeggen dat ik wat dat betreft helemaal geen uitzondering ben, want voor mijn collega's, die ik het overigens van harte gun dat zij in september weer achter deze tafel zullen zitten, geldt hetzelfde als voor mij.

Ik ben bijzonder dankbaar voor uw vriendelijkheid en voor alles wat ik hier heb geleerd. Ik bracht een aantal ondeugden mee die u trachtte te corrigeren, wat mijns inziens niet helemaal is gelukt.

Ik wil u echter ook nog iets vragen, nu u zo vriendelijk reageert bij mijn afscheid. Op de tribune zie ik onze zojuist vertrokken burgemeester zitten, die nog maar nauwelijks afstand kan nemen van deze raad en van dit stadhuis. Hij en ik hebben er altijd voor geijverd het grootste archief te vergaren, waarvan hij nu de moeilijkheden ondervindt omdat hij er niet goed afstand van kan doen, terwijl het ook voor mij een probleem zal vormen of ik het wel of niet moet weggooien. Ik wil u bij deze gelegenheid verzoeken u voor deze stad keihard in te zetten, want Den Bosch is het geweldig waard om ervoor te pezen. Deze stad heeft het helemaal. Zij heeft wel wat lastige inwoners, van wie we er vanavond een paar op de tribune hadden, maar zij heeft ook zeer veel mee en grote mogelijkheden. Bosschenaren lijken misschien wel eens lastig, maar het zijn toch ook geweldig fijne mensen. Mijn kinderen willen niet eens mee naar Heeswijk-Dinther, want zij willen hier blijven wonen. Ik vind het jammer dat ik de stad uit moet, maar ik vind het fijn dat mijn nieuwe woonplaats dichtbij is. Ik verzoek u u voor deze stad in te zetten en daaraan ook te denken als u hier uw tijd verbeuzelt. U moet gewoon zaken doen voor de stad Den Bosch en daar zult u zich allemaal erg voor moeten inspannen. Den Bosch heeft daar recht op en het zal Den Bosch ook goed doen.

Ik dank u allen bijzonder hartelijk.

(applaus)

De heer wethouder V e r k u i l e n : Zij die daarvoor een uitnodiging hebben ontvangen verwachten wij dadelijk nog in het Casino. Wat betreft het verdere afscheid van de heer Wagemakers neem ik aan dat het morgen op zijn receptie nog wel erg druk zal worden, wat ik hem ook van ganser harte toewens. Hij kan erop rekenen dat wij graag getuige zullen zijn van zijn blijde intocht in Heeswijk-Dinther die aanstaande zaterdag zal plaatsvinden. Ik verzoek hem nu als loco-burgemeester de laatste hamerslag voor zijn rekening te nemen.

De v o o r z i t t e r : Ik sluit de vergadering, voor mij dit keer definitief! (23.20 uur)